

Západočeská univerzita v Plzni

Fakulta právnická

Katedra veřejné správy

DIPLOMOVÁ PRÁCE

Správa místních poplatků se zaměřením na město Plzeň

Autor: Bc. Petr Schuster

Vedoucí práce: JUDr. Tomáš Louda, CSc.

Plzeň, 2018

„Prohlašuji, že jsem tuto diplomovou práci zpracoval samostatně, a že jsem vyznačil prameny, z nichž jsem pro svou práci čerpal způsobem ve vědecké práci obvyklým.“

Plzeň, 25. března 2018

Obsah

1. Úvod	1
2. Veřejná správa	2
2.1. Státní správa	4
2.2. Pasivní příjem.....	4
2.3. Územní samospráva	5
2.4. Obce	6
2.5. Statutární města	6
2.6. Samostatná a přenesená působnost obcí.....	8
3. Postavení místních poplatků v příjmech obcí.....	10
4. Obecné vymezení místních poplatků.....	12
4.1. Daně a poplatky.....	12
4.2. Poplatky místní, soudní a správní	13
4.3. Právní úprava místních poplatků.....	13
4.3.1. Zákon o místních poplatcích	13
4.3.2. Daňový řád	15
4.3.3. Poplatkové prvky.....	15
4.3.3.1. Subjekt místního poplatku.....	15
4.3.3.2. Správce poplatku	16
4.3.3.3. Objekt místního poplatku	16
4.3.3.4. Poplatkový základ	17
4.3.3.5. Sazba poplatku	17
4.3.3.6. Sazba určená paušální částkou	18
4.3.3.7. Poplatkové období.....	20
4.3.3.8. Osvobození od poplatkové povinnosti	20
4.3.3.9. Úlevy od poplatku	21
4.3.3.10. Splatnost poplatku	21
4.3.3.11. Sankce	22
5. Členění místních poplatků.....	23
5.1. Poplatek ze psů - §2 ZMP	23
5.2. Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt - § 3 ZMP	26
5.3. Poplatek za užívání veřejného prostranství - §4 ZMP	30
5.4. Poplatek ze vstupného - § 6 ZMP	33

5.5. Poplatek z ubytovací kapacity - § 7 ZMP	35
5.6. Poplatek za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst - § 10 ZMP	38
5.7. Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů - § 10b ZMP	40
5.8. Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace - § 10c ZMP	44
6. Zavedení místního poplatku obecně závaznou vyhláškou	47
7. Obecně závazné vyhlášky města Plzně zavádějící místní poplatky	50
7.1. Obecně závazná vyhláška statutárního města Plzně č. 22/2004 o místním poplatku ze psů.....	50
7.2. Obecně závazná vyhláška statutárního města Plzně č. 2/2004 o místním poplatku za užívání veřejného prostranství.....	52
7.3. Obecně závazná vyhláška statutárního města Plzně č. 11/2003 o místním poplatku z ubytovací kapacity.....	56
8. Závěr.....	57
9. Cizojazyčné resumé - Abstract.....	58
10. Seznam použitých zdrojů	59

1. Úvod

Jako téma své diplomové práce jsem si zvolil správu místních poplatků se zaměřením na město Plzeň. Místní poplatky jsou institut veřejné správy, který je praktický, běžně dostupný a pochopitelný pro většinu populace České republiky. Každý z nás má určitě alespoň obecnou představu, co jsou místní poplatky, k čemu slouží nebo na jaké úrovni jsou spravovány. Toto téma jsem si vybral také proto, že jsem se přibližně před půl rokem setkal se správou místních poplatků v praxi a myslím si, že tuto problematiku mám dostatečně prostudovanou, abych ji mohl celkově shrnout.

Při vypracování diplomové práce jsem vycházel především ze zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, z monografických publikací zabývajících se danou problematikou a samozřejmě z příslušných obecně závazných vyhlášek statutárního města Plzně, protože chci popsat zvláště místní poplatky ve svém rodném městě Plzni.

V první kapitole jsem se rozhodl obecně vymezit právní prostředí místních poplatků. To znamená zodpovědět na otázky, v jakém právním prostředí veřejné správy jsou místní poplatky ukotveny, organizaci veřejné správy apod. Ve druhé kapitole jsem stručně nastínil význam místních poplatků ve financování obcí a podíl na rozpočtu územně samosprávného celku. Třetí kapitola se věnuje místním poplatkům, vysvětluje členění poplatků obecně, popisuje zákon č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích v jeho obecných bodech a rozebírá místní poplatky na jednotlivé prvky. Ve čtvrté kapitole jsem se zaměřil na popis konkrétních místních poplatků podle zákona o místních poplatcích a u každého popsal nejdůležitější stěžejní body a úskalí. V páté a šesté kapitole shrnuji problematiku zavádění místních poplatků obcemi vydáváním obecně závazných vyhlášek a popisují obecně závazné vyhlášky statutárního města Plzně o místních poplatcích, které se řídí zákonem o místních poplatcích.

2. Veřejná správa

Pro pochopení správy místních poplatků je nutné vysvětlení základních pojmů: veřejná správa, výkonná moc, územní samospráva atd. pro ucelený pohled na tuto problematiku.

Každý jednotlivec nebo společenství osob, zejména stát, disponuje nějakou mocí. Moc lze chápat jako schopnost vnutit někomu jinému určitý způsob chování za použití určitých nástrojů, ať už právních ekonomických nebo jiných. V závislosti na právním postavení nositele moci rozlišujeme mezi mocí soukromou a veřejnou. Pro naše účely se budeme dále zabývat mocí veřejnou. Veřejnou moc zahrnuje státní moc a „zbývající“ neboli nestátní veřejnou moc. Státní veřejná moc se podle čl. 2 Ústavy ČR dělí na moc zákonodárnou, výkonnou a soudní. Ústava pak dále v čl. 8 zaručuje právo na samosprávu územním samosprávným celkům. Veřejná moc je svěřena zejména subjektům územní samosprávy, ale disponují jí i např. orgány profesní a zájmové samosprávy, zdravotní pojišťovny, právnické a fyzické osoby, pokud jim byla svěřena v určitém rozsahu zákonem.¹

Jako další výchozí pojem si můžeme stanovit veřejnou správu. Veřejná správa je projevem výkonné moci. Není jí možné příliš přesně definovat, protože bývá používána v různých zákonech v různých souvislostech. Žádný právní předpis však veřejnou správu nedefinuje. Uvedená skutečnost tak jen dokazuje, jak poměrně složitý fenomén představuje veřejná správa, neboť daný pojem nelze jednoznačným a úplným způsobem promítnout do textu právního předpisu. Pro zjednodušení si uvedeme některé zásadní charakteristiky veřejné správy.

„Veřejná správa představuje protipól správy soukromé, kterou vykonává každá fyzická nebo právnická osoba, jež sleduje soukromé cíle, a to ve svém soukromém zájmu. Veřejná správa se naopak snaží realizovat některé zájmy, které jsou ku prospěchu více lidí. Těchto veřejných zájmů je velké množství, jmenujme např. oblast výstavby a údržby pozemních komunikací, veřejné osvětlení, komunální odpad, zásobování obce pitnou vodou, provoz škol, zdravotnických, kulturních a sportovních zařízení apod. Na tomto místě je potřeba zdůraznit, že

¹ BŘEŇ, J.: *Základní charakteristika veřejné správy: skripta*, 2. vydání. Praha, Institut pro veřejnou správu 2014, 104 s. ISBN 978-80-86976-29-7 strana 10 - 12

veřejná správa je oproti správě soukromé mnohem více regulována právem, přičemž tato právní regulace je také „přísnější“. Veřejná správa dále může, resp. v některých případech musí zasahovat do veřejných záležitostí prostřednictvím veřejných nástrojů (např. vydáním správního rozhodnutí nebo podzákoného právního předpisu), neboť na rozdíl od soukromé správy je veřejná správa v zákonem stanoveném rozsahu vybavena veřejnou mocí.“²

V rámci typologie veřejné správy zná právní doktrína čtyři základní typy systémů veřejné správy. Jedná se o duální systém tradicionalistického typu, duální systém napoleonského typu fungující ve Velké Británii a Irsku, aplikovaný ve Francii a některých státech jižní Evropy, středoevropský typ, jehož představiteli jsou Německo a Rakousko, a model severský, který zavedly a praktikují země skandinávského prostoru.

Česká právní doktrína se často omezuje jen na dělení na spojený a oddělený model veřejné správy. Oddělený, jinak také duální model veřejné správy je charakterizován oddělenou linií státní správy a samosprávy. Spojený model je charakteristický různou měrou přenesení státní správy na samosprávu. V ČR se z tohoto pohledu uplatňuje spojený model veřejné správy.³ Existence přenesené působnosti má vliv na správu místních poplatků. Zatímco založení místního poplatku v obci obecně závaznou vyhláškou je projevem samostatné působnosti, samotná správa resp. výběr a kontrola je výkonem přenesené působnosti.

Veřejnou správu můžeme rozdělit na státní správu a samosprávu, přičemž obě tyto složky lze ještě dále vnitřně dělit. Jak státní správa, tak i samospráva mohou být vykonávány způsobem vrchnostenským i nevrchnostenským neboli fiskálním. Ve stručnosti jde o to, že ve vrchnostenské správě existuje princip nadřízenosti správního orgánu a podřízenosti subjektu práva. Orgán veřejné moci má vždy převahu nad osobou, o jejíchž právech a povinnostech rozhoduje. Klasickým výsledkem vrchnostenské veřejné správy je správní rozhodnutí vydané ve správním řízení, ale patří sem i další úkony správních orgánů např. různá osvědčení, veřejnoprávní smlouvy, opatření obecné povahy apod. Na druhou stranu

² BŘEŇ, J.: *Základní charakteristika veřejné správy: skripta*, 2. vydání. Praha, Institut pro veřejnou správu 2014, 104 s. ISBN 978-80-86976-29-7 strana 16

³ NOVOTNÝ, V., KLÍMA, K., DUDOR, L.: *Veřejná správa v zemích Visegrádské čtyřky*. Praha: Leges, 2017, 192 s. ISBN 978-80-7502-215-8 strana 12

v nevrchnostenské veřejné správě platí princip rovnosti obou stran, jak orgánu veřejné moci, tak fyzické nebo právnické osoby. Tato forma správy se uplatňuje především při správě státního nebo obecního majetku nebo v oblasti pracovněprávních vztahů mezi správním orgánem jako zaměstnavatelem a fyzickou osobou jako zaměstnancem. Při výkonu nevrchnostenské veřejné správy vstupuje orgán veřejné moci do soukromoprávních vztahů např. občanskoprávních, obchodněprávních nebo pracovněprávních.

2.1. Státní správa

Subjektem státní správy je pouze samotný stát, jehož vůli zprostředkovávají jednotliví vykonavatelé státní moci. S vymezením vykonavatelů úzce souvisí pojem správní úřad. Správní úřad nelze zaměňovat s pojmem správní orgán, protože podle čl. 79 odst. 1 a 3 a čl. 105 Ústavy ČR mají oba pojmy svůj vlastní obsah. Zatímco správním úřadem se myslí pouze vykonavatelé státní moci, mezi správní orgány můžeme zařadit orgány státu i orgány územních samosprávných celků a orgány jiných subjektů, které vykonávají veřejnou správu.

Mezi správní úřady patří vláda, ministerstva jiné správní úřady a veřejné ozbrojené a neozbrojené sbory. Jiné správní úřady dále rozdělujeme na jiné správní úřady s celostátní působností přímo řízené vládou (např. Český statistický úřad, Státní úřad pro jadernou bezpečnost), jiné správní úřady s celostátní působností přímo řízené ministerstvy (např. Česká obchodní inspekce, Česká inspekce životního prostředí) a jiné správní úřady s omezenou územní působností (např. obvodní katastrální úřady, finanční úřady, úřady práce).⁴

2.2. Samospráva

Veřejnou mocí disponují nejenom státní orgány, ale v zákonem stanoveném rozsahu i některé nestátní subjekty. Nestátní veřejná moc je svěřena zejména subjektům územní samosprávy, obcím a krajům, ale i subjektům zájmové samosprávy. Zájmovou samosprávu představují profesní komory s povinným členstvím, profesní komory s nepovinným členstvím a samosprávy vysokých škol. Jako příklad profesní komory s povinným členstvím si můžeme uvést např. Českou

⁴ BŘEŇ, J.: *Základní charakteristika veřejné správy: skripta*, 2. vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu 2014, 104 s. ISBN 978-80-86976-29-7 strana 48 - 49

advokátní komoru, Českou lékařskou komoru, Exekutorskou komoru České republiky atd. Povinné členství znamená, že je možné vykonávat danou profesi, jen pokud jedinec splní vstupní podmínky do určité profesní komory, stane se jejím členem a bude dodržovat dané předpisy.

2.3. Územní samospráva

Podle Ústavy ČR jsou obce základními územními samosprávnými celky. Vyššími územními samosprávnými celky jsou kraje. Každá část území ČR musí příslušet do některé obce, pokud zvláštní zákon nestanoví jinak. Ústava zakládá právní subjektivitu územních samosprávných celků a počítá s tím, že samosprávné subjekty mají vlastní majetek a hospodaří s ním podle vlastního rozpočtu. Ústava také vytváří rámec pro demokratický charakter samosprávy v garanci volených zastupitelstev.⁵

I když Ústava rozlišuje mezi základními a vyššími samosprávnými celky, neexistuje mezi nimi princip nadřízenosti a podřízenosti. Všechny územně samosprávné celky mají rovnoprávné postavení. Naopak v jistém slova smyslu Ústava a některé zákony upřednostňují obecní samosprávu. Zastupitelstvo obce rozhoduje ve věcech samosprávy, pokud nejsou záležitosti zákonem svěřeny zastupitelstvu kraje. Pokud jde tedy o záležitost spadající do obecně do územní samosprávy, a není zákonem výslovně stanoveno, že o ni rozhoduje krajská samospráva, bude o této věci rozhodovat samospráva obecní. V případě místních poplatků máme jasně určeno, na jaké úrovni se místní poplatky zavádí a spravují zákonem č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích. Stanovení poplatků patří do samostatné působnosti obce, která je ve svém území zavedla obecně závaznou vyhláškou.⁶

⁵ NOVOTNÝ, V., KLÍMA, K., DUDOR, L.: *Veřejná správa v zemích Visegrádské čtyřky*. Praha: Leges, 2017, 192 s. ISBN 978-80-7502-215-8 strana 22

⁶ BŘEŇ, J.: *Základní charakteristika veřejné správy: skripta*, 2. vydání. Praha, Institut pro veřejnou správu 2014, 104 s. ISBN 978-80-86976-29-7 strana 23

2.4. Obce

Obce jsou Ústavou České republiky definované jako základní územně samosprávné celky. Obce jsou územními společenstvími občanů, které mají právo na samosprávu a vždy jsou součástí vyššího samosprávného celku. Ústavněprávně je ve spojení se zákonem o obcích definován územní a současně osobní základ samosprávy obcí.

Územním základem samosprávy obcí je jejich determinace podle územních hledisek. V tomto směru zejména platí, že území obcí musí respektovat režim katastrálních území, a území každé obce tak musí být tvořeno jedním nebo více souvisejícími, navazujícími katastrálními územími. To platí i pro případy rozdělování obcí. Obce se mohou slučovat či připojovat na základě rozhodnutí jejich zastupitelstev a rozdělovat či oddělovat pouze na základě pozitivního rozhodnutí občanů v místním referendu.

Osobnímu základu obcí je třeba rozumět tak, že za občany obce se považují všechny osoby, které mají v obci trvalý pobyt a pokud dosáhnou věku 18 let, mohou se v plném rozsahu zapojovat do samosprávy obce. Tito občané mohou volit a být voleni do zastupitelstva obce, rozhodovat při místním referendu konaném v obci, účastnit se zasedání zastupitelstva obce a nahlížet do zápisů o jeho jednání, jakož podávat orgánům obce písemné návrhy.⁷

2.5. Statutární města

Plzeň patří mezi statutární města. Statutární města jsou zařazena do zvláštní skupiny měst, která jsou jako jediná vyjmenována v § 4 zákoně č. 128/2000Sb., o obcích. Statutární města jsou většinou velká krajská města jako např. České Budějovice, Liberec, Ostrava, Hradec Králové nebo Brno. Tato města se mohou členit na městské obvody. Jejich postavení je dáno zákonem o obcích. Zákon o obcích, ani jiný zákon nestanoví žádná kritéria, jejichž splnění by umožňovalo získání postavení statutárního města. Jejich počet se neustále zvyšuje. V současnosti máme 25 statutárních měst. Členění statutárního města na obvody nebo části se provede statutem města, který je vydán jako obecně závazná vyhláška.

⁷ PRŮCHA, P.: *Místní správa*, 1. vydání. Brno, Masarykova universita 2011, 276 s. ISBN978-80-210-5590-2 strana 57

Tyto městské obvody nebo části mají vlastní samosprávy. Ve statutu se stanoví zejména výčet jednotlivých městských obvodů nebo částí a vymezí se jejich území. Velmi důležité je stanovení pravomocí orgánů statutárního města a orgánů městských obvodů nebo částí, a jejich vzájemnou součinnost. Městské části a obvody nemohou nabývat vlastní majetek. Ve statutu je proto třeba upravit majetek statutárního města, který se jim svěřuje, a rozsah oprávnění při nakládání s tímto majetkem při výkonu svých práv. Městským obvodům nebo částem může být svěřeno oprávnění zakládat, zřizovat nebo rušit právnické osoby a organizační složky.

Orgány městských obvodů a městských částí vykonávají přenesenou působnost, kterou podle zvláštních zákonů vykonávají orgány obce. Statutární město může statutem určit městské obvody nebo části, jejichž orgány budou vykonávat zcela nebo částečně přenesenou působnost svěřenou zvláštními zákony pověřeným obecním úřadům, popřípadě některou přenesenou působnost svěřenou zvláštními zákony obecním úřadům obcí s rozšířenou působností. Městské obvody jsou při výkonu své působnosti správními obvody. Rozhodnutí městských obvodů nebo částí vydaná ve správním řízení přezkoumává magistrát, pokud není tato pravomoc svěřena zvláštnímu orgánu města nebo zvláštní zákon nestanoví jinak.⁸

Zařazení místních poplatků

- Soukromá správa
- Veřejná správa
 - Státní správa
 - Samospráva
 - Zájmová samospráva
 - Územní samospráva
 - Vyšší samosprávné celky – Kraje
 - Obce
 - Samostatná působnost – zavedení OZV
 - Přenesená působnost – správa místního poplatku

⁸ NOVOTNÝ, V., KLÍMA, K., DUDOR, L.: *Veřejná správa v zemích Visegrádské čtyřky*. Praha: Leges, 2017, 192 s. ISBN 978-80-7502-215-8 strana 25 - 26

2.6. Samostatná a přenesená působnost obcí

Obce jsou při výkonu místní správy povolány k plnění úkolů, které jsou vymezeny rámcem tzv. působnosti obce. Působností obce se obecně řečeno rozumí právně vymezený okruh společenských vztahů, předmět, obsah a rozsah činností, v nichž obec realizuje svoji pravomoc. Pravomocí obce se potom rozumí souhrn oprávnění, jimiž je obec vybavena, a právních povinností, jež jsou obci uloženy, pro potřeby plnění úkolů obce.

Podle platné právní úpravy dochází u obcí, jak bylo uvedeno výše, k principu smíšeného systému působností, přenesené a samostatné působnosti. U samostatné působnosti obcí hovoříme o klasické obecní samosprávě či samosprávné působnosti obce, v jejímž rámci obec spravuje svoje záležitosti samostatně, přičemž je vázána především zákony, a dále u některých forem činnosti také jinými obecně závaznými právními předpisy, vydanými ústředními orgány na základě zákonů a k jejich provedení. Takto chápaná obecní samospráva není správou státní, nýbrž správou plně příslušející obcím jako veřejnoprávním korporacím územní samosprávy, a to proto, že se bezprostředně týká míst. Je to přitom ta sféra působnosti obcí, která vyjadřuje jejich samosprávnou podstatu a pro jejíž výkon je obecní samospráva primárně zřízena.

Do samostatné působnosti patří např. vydávání obecně závazných vyhlášek, upravující záležitosti obce dle zákona o obcích, vytváření obecního rozpočtu a správa majetku, s čímž jsou přímo spojeny místní poplatky jako příjem obce, vytváření prostředí vhodné pro rozvoj sociální péče, vzdělání, péči o životní prostředí a celková ochrana veřejného pořádku.

U přenesené působnosti naproti tomu jde o obecní výkon státní správy, tedy takový, který stát nerealizuje přímo, svými orgány, nebo nepřímo a to prostřednictvím obcí a jejich orgánů. Při výkonu přenesené působnosti se obce řídí zákony a ostatními obecně závaznými právními předpisy, a dále nejde-li o vydávání nařízení obcí, také usneseními vlády a směrnicemi ústředních orgánů státní správy. Přenesená působnost zahrnuje státní správu, u které stát sice vychází z toho, že patří jemu, ale jejíž bezprostřední výkon považuje za vhodné svěřit obcím jako

představitelům místní samosprávy, a v důsledku toho stát nemusí pro tento účel zřizovat vlastní samostatné orgány místní státní správy. Obec nevykonává přenesenou působnost samostatně a na svůj účet, nýbrž na účet státu, vzhledem k tomu obec pobírá za výkon přenesené působnosti státní příspěvek od státu ze státního rozpočtu. Výkon správy místních poplatků patří dle § 15 zákona o obcích do přenesené působnosti. Místní poplatky spravuje obecní úřad, v případě statutárních měst je správce poplatku určen obecně závaznou vyhláškou zakládající daný poplatek a může to být jak magistrát města nebo úřad městského obvodu nebo části.⁹

⁹ PRŮCHA, P.: *Místní správa*, 1. vydání. Brno, Masarykova universita 2011, 276 s. ISBN978-80-210-5590-2 strana 81 - 82

3. Postavení místních poplatků v příjmech obcí

Rozpočty územních samosprávných celků jsou označovány jako decentralizované peněžní fondy, ve kterých se soustřeďují jak příjmy, které obec nebo kraj získá na základě jejich přerozdělení v rozpočtové soustavě, tak příjmy generované jejich vlastní činností, a ty se rozdělují a používají na financování veřejných a smíšených statků prostřednictvím veřejného sektoru územní samosprávy nebo prostřednictvím soukromého sektoru.

Územní rozpočet se skládá z příjmů a výdajů. Příjmy a výdaje se dělí na běžné, kapitálové a ostatní. Do běžných příjmů patří daňové příjmy - svěřené daně, sdílené daně, místní poplatky a správní poplatky, do nedaňových příjmů patří poplatky za služby, příjmy z pronájmu majetku, příjmy od organizačních složek a příspěvkových organizací, zisk obecních podniků, dividendy z akcií, přijaté úroky. Do běžných příjmů ještě řadíme dotace neboli transfery – účelové a neúčelové. Do kapitálových příjmů patří příjmy z prodeje majetku, prodeje akcií a majetkových podílů, kapitálové dotace, přijaté úvěry, příjmy z emise komunálních obligací a přijaté splátky půjček.¹⁰

Místní poplatky patří dle rozpočtové skladby do daňových příjmů. V České republice mají místní poplatky daňový charakter, ale oficiálně nejsou součástí daňové soustavy podle zákona č. 212/1992 Sb., o soustavě daní. Obecně lze říct, že daňové příjmy představují jeden z nejvýznamnějších zdrojů příjmů obcí v České republice a do značné míry ovlivňují jejich finanční stabilitu. Příjem z místních poplatků navíc spadá ze 100 % do rozpočtu obce.

Daňové příjmy představovaly a představují průměrně zhruba polovinu celkových příjmů obcí. Daňové příjmy jsou tvořeny jak sdílenými typy daní, které představují jejich významnější část, tak svěřenými typy daní.¹¹

¹⁰ PROVAZNÍKOVÁ, R.: *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe*, 3. vydání. Praha, Grada Publishing, a.s., 2015 ISBN 978-80-7552-453-9 strana 11

¹¹ PROVAZNÍKOVÁ, R.: *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe*, 3. vydání. Praha, Grada Publishing, a.s., 2015 ISBN 978-80-7552-453-9 strana 109

Příjmy města Plzně z místních poplatků ze psů, z ubytovací kapacity a za užívání veřejného prostranství za rok 2015 – 2017 zaokrouhlené na tisíce v Kč,-:

Rok	Poplatek ze psů	Poplatek z ubytovací kapacity	Poplatek za užívání veř. prostranství
2007	6 104 000	3 384 000	14 888 000
2008	6 103 000	3 816 000	17 620 000
2009	5 881 000	2 716 000	14 133 000
2010	5 787 000	3 789 000	11 688 000
2011	5 574 000	5 495 000	11 473 000
2012	5 341 000	5 572 000	10 059 000
2013	5 291 000	5 804 000	9 086 000
2014	5 152 000	5 668 000	9 471 000
2015	5 129 000	6 023 000	8 885 000
2016	5 015 000	6 532 000	9 190 000
2017	5 062 000	6 789 000	9 032 000

Z výše uvedené tabulky vyplývá, že místní poplatky se vzhledem k příjmům statutárního města Plzně podílí na městském rozpočtu jen minimálně. Např. v roce 2016 se na místních poplatcích vybralo přibližně 20 000 000 a celkový příjem toho samého roku činil 6 314 000 000 Kč,-.¹²

Největší růst zaznamenáváme u místního poplatku z ubytovací kapacity. Za deset let vzrostl příjem z tohoto poplatku na dvojnásobek. Naopak relativní úbytek je znát u místního poplatku za užívání veřejného prostranství. Poplatek ze psů se stabilně drží na pěti milionech za rok.

¹² Monitor. státní pokladna. cz [online]. 27. 3. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/>

4. Obecné vymezení místních poplatků

4.1. Daně a poplatky

Daň je finančně právní institut, který vznikl se státem, souběžně se s ním vyvíjel a přizpůsoboval se jeho potřebám. Daně jsou z hlediska právního platební povinností, kterou stát stanoví zákonem k získání příjmů pro úhradu celospolečenských potřeb, tj. veřejný rozpočet, aniž přitom poskytuje zdaňovaným subjektům ekvivalentní protislužbu. Podobně lze na daň pohlížet z ekonomického pohledu. Podle ekonomických teorií se daní myslí povinné, zákonem stanovené částky, kterými se pravidelně odčerpává část důchodu (příjmu zdanitelných subjektů) ve prospěch veřejného peněžního fondu, a to na nenávratném principu. Jako další znak si můžeme uvést neúčelovost daně, stát neví, jak bude využita určitá platba daně, nemá povinnost tento účel poplatníkovi sdělovat a v případě, že se určitý cíl využití daně v rozpočtu zanikne, nemá poplatník právo na navrácení platby daně. Pro účely správy je daň vymezena v § 2 odst. 3 daňového řádu, který stanoví, že daní se pro účely daňového řádu rozumí:

- peněžité plnění, které zákon označuje jako daň, clo nebo poplatek
- peněžité plnění, pokud zákon stanoví, že se při jeho správě postupuje podle daňového řádu
- peněžité plnění v rámci dělené správy

Z výše uvedeného výčtu vyplývá, že i poplatek se považuje z hlediska jeho správy za daň. Poplatek je do jisté míry dani podobný. Za společný znak lze uvést, že jde o zákonem stanovenou platbu ve prospěch veřejného rozpočtu založenou na nenávratném principu. Od daně se poplatek liší v tom, že se jedná spíše o platbu nahodilou a nepravidelnou a poplatkový subjekt za uhrazení poplatku obdrží ekvivalentní plnění. Plnění může mít formu poskytnutí služby, vydání povolení, rozhodnutí atd.

V praxi je však rozdíl mezi daní a poplatkem stíráán. Např. daň z nabytí nemovité věci je spíše nahodilá, kdežto místní poplatek ze psů je placen pravidelně a není za něj poskytováno žádné ekvivalentní plnění. Protiplnění v tomto případě spočívá v povolení držby psa v dané obci. Rozdíl mezi daněmi a poplatky lze nejlépe sledovat v případě správních a soudních poplatků. Jejich placení lze

považovat za nahodilé (za úkon či řízení) a poplatník za něj obdrží bezprostřední protiplnění např. rozhodnutí či rozsudek.¹³

4.2. Poplatky místní, soudní a správní

Poplatky lze obecně charakterizovat jako daňový příjem. Na rozdíl od daní jsou poplatky účelové za protiplnění. Rozlišujeme tři základní druhy poplatků.

- místní poplatky
- správní poplatky
- soudní poplatky

Kromě místních poplatků jsou zřízeny zákony poplatky soudní a správní. Jednotlivé zákony definují konkrétní poplatky a určují jejich náležitosti. Správní poplatky platí poplatník za určitý správní úkon podle zákona č. 634/2004 Sb., o správních poplatcích. Soudní poplatky se platí v souvislosti s podáním žaloby k soudu č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích. Dále se budeme zabývat pouze místními poplatky.

4.3. Právní úprava místních poplatků

4.3.1. Zákon o místních poplatcích

Jedinou platbou daňového charakteru, o jejíž zavedení rozhoduje do značné míry obec, jsou místní poplatky. Kraje takovou možnost nemají. Právní úpravu místních poplatků najdeme v zákoně č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích.

Místní poplatky jsou dle výše uvedeného spravovány na úrovni obcí, resp. obecním úřadem. Jsou zavedeny obecně závaznou vyhláškou obce v samostatné působnosti a spravovány v přenesené působnosti obecním úřadem obce. V případě města Plzně je situace poněkud složitější, protože Plzeň patří mezi statutární města, kde se správa místních poplatků může na základě místních obecně závazných vyhlášek vykonávat, jak na centrální úrovni tzn. Magistrátem města Plzně, tak na úrovni jednotlivých městských obvodů.

U místních poplatků nejde pouze o funkci fiskální, tzn. vybrat finanční prostředky do rozpočtu obce. Mezi další funkce patří funkce regulační nebo

¹³ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 3

evidenční. Obec může díky místnímu poplatku za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí města regulovat hustotu dopravního zatížení ve zpoplatněném místě. Díky místnímu poplatku ze psů může obec předcházet vzniku nekontrolovaných chovů a všeobecně regulovat počet psů v obci. U tohoto poplatku je však zdůrazněn další rys poplatků a to sice, získat určitý finanční příspěvek na udržování čistoty veřejných prostranství v obci. Stejně tak díky místnímu poplatku za užívání veřejného prostranství může obec pečovat o veřejný pořádek, regulovat dlouhodobé zábory veřejného prostranství a všeobecně udržovat veřejný prostor a zamezit jeho plýtvání. Naopak u poplatku ze vstupného převládá funkce fiskální nad regulační. U poplatků, souvisejících s pobytem v lázeňských a rekreačních místech, převažuje také fiskální funkce, spojená s plněním alokační funkce.

Přesto fiskální funkce místních poplatků, i když není tím hlavním při rozhodování o zavedení místních poplatků, se nedá opomenout. Každý pokles výnosu místních poplatků obec ve svém rozpočtu pozná. Pokles může být způsoben nižším výběrem poplatků v absolutní výši, nebo snížením rozpočtového příjmu v relaci s ostatními příjmy a výdaji nebo snížením výnosu v závislosti na změně právní normy.¹⁴

Stimulační funkce místních poplatků spočívá ve využití poplatkových nástrojů s cílem ovlivnit činnost poplatkových subjektů. Stimulační funkce se realizuje např. u místního poplatku za zvláštní užívání veřejného prostranství spočívající v provádění výkopových prací, kdy je poplatník motivován k tomu, aby výkopové práce probíhaly co nejkratší dobu, a nebyl tak zbytečně prodlužován zábor veřejného prostranství. Stimulační funkce se objevuje také v katalogu úlev a osvobození. Poskytování úlev nebo osvobození u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt může motivovat určité skupiny lidí k ubytování v dané lokalitě a pozitivně tak ovlivnit cestovní ruch. V případě poplatku ze psů může úleva na místním poplatku ve výši částky, která je zaplacená za čipování psů, motivovat držitele k dobrovolnému očipování psů.¹⁵

¹⁴ MARKOVÁ, H.: *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*, Praha, Univerzita Karlova v Praze, 2008, 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8 strana 62

¹⁵ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 7

4.3.2. Daňový řád

Zákon č. 280/2009 Sb., daňový řád upravuje od 1. 1. 2011 proces při správě místních poplatků a nahrazuje se tím zákon č. 337/1992 Sb. o správě daní a poplatků. Tak jako je zákon o místních poplatcích hmotněprávním předpisem pro místní poplatky, tak je daňový řád jeho hlavním procesním předpisem. Je třeba si uvědomit, že daňový řád je obecným předpisem vzhledem k oblasti místních poplatků, to znamená, že pokud některou oblast upravuje zákon o místních poplatcích odlišně od daňového řádu, použije se zákon o místních poplatcích jako speciální předpis. Při správě místních poplatků se ale téměř vždy postupuje z hlediska procesu podle daňového řádu. Daňový řád upravuje např. způsob zahájení průběhu a ukončení daňového řízení, vyměřovací a registrační řízení, lhůty používané v poplatkovém řízení, způsoby doručování adresátům, vedení poplatkové dokumentace, opravné a dozorčí prostředky atd. Jako příklad procesního ustanovení, který se podle daňového řádu nepoužije, si můžeme uvést § 11 odst. 4 zákona o místních poplatcích: „Penále, úroky a pokuty, upravené daňovým řádem, s výjimkou pořádkových pokut a pokut za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy, se neuplatňují.“ Daňový řád se při správě místních poplatků použije subsidiárně ve vztahu k zákonu o místních poplatcích.

4.3.3. Poplatkové prvky

Poplatkové povinnosti a způsoby jejich plnění jsou stanoveny zákonem o místních poplatcích. Zákon definuje náležitosti poplatkového vztahu, tedy tzv. poplatkové (poplatkověprávní) prvky. Existují poplatkové prvky obligatorní, nezbytné pro stanovení poplatkových povinností (např. objekt a subjekt poplatku, sazba poplatku atd.), jsou též poplatkové prvky fakultativní (např. osvobození od poplatku, úlevy od poplatku atd.).

4.3.3.1. Subjekt místního poplatku

Subjektem poplatku se obecně rozumí poplatník nebo plátce poplatku. Poplatníkem je fyzická nebo právnická osoba, která má povinnost platit poplatek podle právního předpisu. V případě nezaplacení poplatku jsou poplatku podrobeny i poplatníkovy příjmy a majetek. Z poplatníka, který nezplatí místní poplatek, se stane dlužník podle daňového řádu.

V některých případech poplatník neodvádí poplatek přímo, zákon může jeho výběr, správu a vypořádání uložit jiné osobě – plátcí. Plátcem se rozumí osoba, která pod vlastní majetkovou odpovědností odvádí obci poplatek vybraný od poplatníků. Je to subjekt, na který obec přenesla odpovědnost výběru, správy a vypořádání poplatku vůči místnímu rozpočtu. Plátcem je podle zákona o místních poplatcích ubytovatel v případě poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt, který je povinen uvedený poplatek ve stanovené výši pro obec od poplatníků (fyzických a právnických osob, které přechodně a za úplatu pobývají v lázeňských místech) vybírat.¹⁶

4.3.3.2. Správce poplatku

Na druhé straně subjektu místního poplatku stojí správce poplatku, jak už jsme si uvedli dříve, je obecní úřad v přenesené působnosti. Legální definice správce poplatku je uvedena v § 10 daňového řádu, podle kterého platí, že správcem daně, poplatku, je správní orgán nebo jiný správní orgán v rozsahu, v jakém mu je zákonem nebo na základě zákona svěřena působnost v oblasti správy daní. Vzhledem k ustanovením § 2 odst. 3 daňového řádu se daní ve smyslu tohoto zákona myslí také místní poplatky.

Správním orgánem se pro účely daňového řádu rozumí orgán moci výkonné, orgán územního samosprávného celku, jiný orgán a právnická nebo fyzická osoba, pokud vykonává působnost v oblasti veřejné správy. V oblasti místních poplatků je správcem poplatku obecní úřad. Mezi povinnosti správce poplatku patří vedení poplatkových řízení, provádění vyhledávací činnosti, při níž správce poplatku kontroluje plnění povinností osobami zúčastněnými na správě poplatků (plátcí a poplatníci), které jsou vyzývány ke splnění povinností a zabezpečování placení poplatků.¹⁷

4.3.3.3. Objekt místního poplatku

Objekt (předmět) místního poplatku je většinou vymezen jako obecná hospodářská činnost, jež je předmětem zpoplatnění poplatkem nebo daní. Podle

¹⁶ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 2

¹⁷ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 4

předmětu daně se zpravidla určuje i název poplatku či daně (např. daň z příjmu, místní poplatek ze psů). Vymezení poplatkového objektu je předpokladem pro stanovení poplatkového základu, ze kterého se poplatek či daň vyměřuje, a určení dalších poplatkových povinností. Předmět poplatku u místních poplatků reprezentuje souhrn skutečností, na něž právní předpis váže poplatkovou, platební povinnost. Předmětem poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt je skutečnost takového pobytu konkrétních fyzických osob ve vybraných místech (§ 3 odst. 1 zákona o místních poplatcích).

4.3.3.4. Poplatkový základ

Základ poplatku je v penězích nebo jinak stanovený předmět poplatku, z něhož se místní poplatek vypočítá. Zatímco předmět místního poplatku určuje, co je důvodem stanovení poplatkové povinnosti, základ poplatku určuje, z čeho se místní poplatek vypočítá.

Poplatkovým základem je individuální poplatkověprávní skutečnost, mnohdy hospodářská, kterou jako poplatkověprávní skutečnost zákon o místních poplatcích formuluje; skutečnost, z níž se poplatek vyměřuje. Poplatek se určuje podle měřitelné, spočítatelné jednotky – podle počtu psů v držení, počtu dnů strávených formou lázeňského nebo rekreačního pobytu, počtu dnů a rozsahu plochy při zvláštním užívání veřejného prostranství atd.

Poplatkový základ je u některých místních poplatků valorický - je vyjádřen v peněžních jednotkách (např. úhrnná částka vybraného vstupného, zhodnocení stavebního pozemku možností připojení na vodovod nebo kanalizaci), u jiných specifický – je vyjádřen v nepeněžních jednotkách (např. v počtu dní pobytu, obsazenosti lůžek, počtu psů).¹⁸

4.3.3.5. Sazba poplatku

Mezi základní poplatkoprávní prvky patří sazba poplatku. Poplatková sazba je měřítko, způsob, podle kterého se z poplatkového základu poplatek stanoví. Sazba poplatku je nástrojem k vypočtení přesné výše poplatkové povinnosti.

¹⁸ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 3

Obecně představuje poplatková sazba podíl poplatku, který připadá na poplatkovou jednotku, sazba může být pevná nebo pohyblivá, lineární, proporcionální, progresivní nebo regresivní. U místních poplatků jde o pevné sazby vyjádřené nominální částkou za poplatkovou jednotku, popř. procentem z poplatkové jednotky v případě poplatku ze vstupného. Sazba poplatku je zákonem zpravidla stanovena maximální horní hranicí finanční částky, kterou obce nemohou obecně závaznou vyhláškou překročit. Obec může sazbu poplatku stanovit pouze v zákonem daných mezích a v zákonem určené formě – např. při stanovení místního poplatku z konkrétního vybraného vstupného může sazbu určit pouze procentem z úhrnné částky vybraného vstupného (a to do maximální výše 20% ze sumy vybraného vstupného), v případě vymezení výše místního poplatku paušální částkou po dohodě s poplatníkem jde o určení poplatku v nominální výši.

4.3.3.6. Sazba určená paušální částkou

Zákon o místních poplatcích umožňuje obcím některé místní poplatky paušalovat. Jde o stanovení výše poplatku peněžitou částkou bez bezprostřední vazby na konkrétní poplatkoprávní skutečnosti s vazbou kupř. na vymezené časové období (týden, měsíc, rok). Způsob paušalování je dvojitý: Paušalování rozhodnutím obce o paušalování příslušného poplatku, tedy paušalování bez alternativy, a dále paušalování jako alternativa vůči placení poplatku v nepaušalované výši, které lze použít, pokud je poplatkový subjekt akceptuje a využije k placení místního poplatku paušál stanovený obcí. Pokud paušál poplatník neakceptuje, platí standardně podle nepaušalované sazby určené vyhláškou.

První možnost paušalování zákon vyjadřuje slovy „obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou“, druhou možnost paušalování zákon vyjadřuje slovy „obec může po dohodě s poplatníkem stanovit poplatek ... paušální částkou“.

Paušalovat místní poplatek, pokud to zákon umožňuje, lze jednorázově v rámci jedné akce, poplatkoprávní skutečnosti, nebo na vymezené období. Paušální částka místního poplatku je částka, která neplyne z poplatkoprávní skutečnosti, nýbrž z jejího předpokladu. Sjednává se dopředu, předtím, než konkrétní situace nastane. Splatnost paušalovaného místního poplatku je však až po uplynutí paušálního období nebo po ukončení poplatkoprávní skutečnosti.

Stanovením paušální sazby místního poplatku nesmí obec překročit nebo obcházet zákonnou maximální výši sazby místního poplatku.

Zákon o místních poplatcích umožňuje paušalovat poplatky, tedy dovoluje stanovit místo zákonné sazby poplatku tento poplatek paušální částkou za jednorázovou akci (např. u poplatku ze vstupného) nebo za vymezené časové období (týden, měsíc, rok). Paušalovat poplatek lze podle zákona o místních poplatcích buď jednostranným stanovením paušálu (poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt – týdenní, měsíční nebo roční paušální částka bez ohledu na počet osob a dnů jejich pobytu v místě), obdobně také u poplatku za zvláštní užívání veřejného prostranství, nebo stanovením paušálního poplatku po dohodě s poplatníkem u poplatků ze vstupného, z ubytovací kapacity a za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí města.¹⁹

Paušalování poplatku znamená zejména zjednodušení poplatkových vztahů, tomu svědčí obecná funkce paušálu, tj. zjednodušení procesu, v rámci kterého k realizaci poplatku dochází, viz náleží Ústavního soudu z 10. 10. 2006, sp. zn. Pl. ÚS 24/06. Paušalování poplatku by nemělo pro poplatkový subjekt znamenat, oproti placení poplatku podle poplatkové skutečnosti, výhodu ve výši placeného poplatku, výhoda paušalování by měla spočívat ve zjednodušení, a tím zlevnění záznamních či účetních obslužných činností poplatkového subjektu. Obdobně by výhoda pro obec měla spočívat v nižší administrativní náročnosti při obsluze poplatků. U paušalování existuje pro poplatkový subjekt riziko: Poplatkový paušál je poplatník (plátce) povinen platit bez ohledu na skutečnou četnost a výši poplatkových skutečností, bez ohledu na to, jaká by byla výše poplatků nepaušalovaných.

Co se rozumí „Po dohodě s poplatníkem“ vymezuje Ústavní soud např. v nálezu sp. zn. Pl. ÚS 20/06: „... předmětem dohody může být pouze to, jestli obec bude vybírat daň v podobě standardní sazby dle obecně závazné vyhlášky, nebo ve výši paušálu stanoveném obcí. Paušální částku nelze stanovit ad hoc pro konkrétní individuální případ, ale sazba paušálu musí být v obecně závazné vyhlášce konkrétně vymezena s tím, že na „dohodě s poplatníkem“ bude pouze otázka, zda se v jeho případě aplikuje poplatek stanovený procentní sazbou nebo paušálně.

¹⁹ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 6

Pokud by obec v obecně závazné vyhlášce svěřila až správci poplatku právo stanovit poplatek po dohodě s poplatníkem paušální částkou, jednala by v rozporu s § 14 zákona o místních poplatcích. Oprávnění stanovit na žádost poplatníka poplatek paušální částkou by muselo být výslovně stanoveno zákonem.“²⁰

4.3.3.7. Poplatkové období

U některých místních poplatků zákon stanoví poplatkové období, tedy dobu, na kterou se příslušný místní poplatek platí. Některé místní poplatky jsou vázány na konkrétní poplatkověprávní skutečnost, její naplnění, uskutečnění předmětu poplatku, které nemá delší časový rozsah, je jednorázová, a poplatek se týká právě této skutečnosti. U záboru veřejného prostranství lešením nelze předem očekávat opakované přihlášení k místnímu poplatku za zvláštní užívání veřejného prostranství, zatímco u poplatku ze psů se opakovanost placení poplatku předpokládá.²¹

4.3.3.8. Osvobození od poplatkové povinnosti

Zákon o místních poplatcích přiznává některým osobám obligatorní osvobození od poplatkové povinnosti. Institut obligatorního vyjmutí z poplatkové povinnosti má především charakter personálního vyjmutí. Ze zákona jsou vyjmuti z poplatkové povinnosti např. u poplatku ze psů vymezení držitelé psů (osoby nevidomé, bezmocné, osoby, kterým byl přiznán třetí stupeň mimořádných výhod podle zvláštního právního předpisu, osoby provádějící výcvik psů určených k doprovodu těchto osob atd.). Podobně jsou vyjmenované osoby vyjmuty z poplatkové povinnosti u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt. Obdobně osoby zdravotně postižené nepodléhají ani poplatku za zvláštní užívání veřejného prostranství v případě vyhrazeného parkovacího místa.

Vyjmutí z poplatkové povinnosti z titulu charakteru akce existuje např. v případě poplatku za zvláštní užívání veřejného prostranství u akcí pořádaných na

²⁰ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad)*. 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 66

²¹ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 9

veřejném prostranství, jejichž celý výtěžek je určen na charitativní nebo veřejně prospěšné účely, tedy akcí pro pořadatele neziskových.

Vyjmutí vymezených subjektů z poplatkové povinnosti někdy soudy označují jako negativní definici poplatníků místních poplatků, viz rozsudek NSS z 25. 11. 2009, č. j. 2 Afs 51/2009-85.²²

4.3.3.9. Úlevy od poplatku

Zákon obsahuje obligatorní úlevu na poplatku v případě poplatku za psů tím, že horní hranici sazby poplatku pro držitele psa, kteří jsou poživateli invalidního, starobního vdoveckého nebo vdovského důchodu, jenž je jejich jediným zdrojem příjmu, anebo poživateli sirotčího důchodu, stanoví na maximálně 200 Kč za kalendářní rok. Zákon má tedy obligatorní úlevu, v případě poplatku ze psů se úleva týká zmíněných důchodců.

Fakultativní úlevu od místního poplatku zákon od 1. 1. 2011 neumožňuje. Do konce roku 2010 ji umožňoval ustanovením § 16, které bylo zrušeno. Úleva byla fakultativní, nebyl na ni právní nárok, mohla být poskytnuta v různé výši, mohla být částečná, např. v procentním vyjádření, mola být plná a mohlo se týkat buď jen vlastního poplatku, nebo pouze jeho příslušenství, ale i obojího – poplatku i příslušenství.

Zákon umožňoval obci fakultativní úlevu od poplatku a jeho příslušenství i formou částečného nebo úplného prominutí na žádost poplatníka z důvodu odstranění tvrdosti a na základě vlastního uvážení obce. Rozhodnutí o takové úlevě bylo plně na úvaze obce. Úlevy často sledovaly sociální či hospodářský záměr.²³

4.3.3.10. Splatnost poplatku

Zákon o místních poplatcích nevymezuje splatnost jednotlivých poplatků, jejich splatnost je podrobností, kterou upravují obce ve svých obecně závazných vyhláškách. Obce mohou stanovit odlišnou splatnost pro různé místní poplatky. Existuje obecná zásada, že splatnost poplatku může být stanovena pouze buď po

²² PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 11

²³ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 13

ukončení poplatkového období (např. kalendářní rok v případě poplatku za psů), nebo ukončení poplatkoprávní povinnosti v případě, že poplatkové období nelze stanovit (poplatek za užívání veřejného prostranství).²⁴

4.3.3.11. Sankce

Zákon o místních poplatcích upravuje sankci za nesplnění peněžité povinnosti (včas nezaplacené nebo neodvedené poplatky, nebo jejich nezaplacenou či neodvedenou část může obec zvýšit až na trojnásobek). Jiné poplatkové sankce obec podle zákona o místních poplatcích uložit nemůže. Zákon o místních poplatcích zavádí sankce za porušení povinnosti nepeněžité povahy – pořádkovou pokutu a pokutu za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy.²⁵

Pořádkovou pokutu může správce daně uložit poplatníkovi, který např. hrubě narušuje ústní jednání, urážlivě se chová vůči správci poplatku apod. Pokutou za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy se rozumí situace, kdy např. poplatník poplatku z ubytovací kapacity nevede řádně ubytovací knihu nebo kdy poplatník místního poplatku poruší povinnost podle § 14a odst. 3 zákona o místních poplatcích (Dojde-li ke změně údajů uvedených v ohlášení, je poplatník nebo plátcé povinen tuto změnu oznámit do 15 dnů ode dne, kdy nastala.).

Penále, úroky a pokuty, zpravené daňovým řádem se s výjimkou pořádkových pokut a pokut za nesplnění povinnosti nepeněžité povahy, se neuplatňují dle § 11 odst. 3 zákona o místních poplatcích.

²⁴ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 14

²⁵ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 14

5. Členění místních poplatků

Obce mohou dle § 1 zákona č. 565/1990 Sb. o místních poplatcích vybírat tyto místní poplatky:

- poplatek ze psů,
- poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt,
- poplatek za užívání veřejného prostranství,
- poplatek ze vstupného,
- poplatek z ubytovací kapacity,
- poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst,
- poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů,
- poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace.

5.1. Poplatek ze psů - § 2 ZMP

(1) Poplatek ze psů platí držitel psa. Držitelem je fyzická nebo právnická osoba, která má trvalý pobyt nebo sídlo na území České republiky.

(2) Poplatek ze psů se platí ze psů starších 3 měsíců. Od poplatku ze psů je osvobozen držitel psa, kterým je osoba nevidomá, bezmocná a osoba s těžkým zdravotním postižením, která je držitelem průkazu ZTP/P podle zvláštního právního předpisu, osoba provádějící výcvik psů určených k doprovodu těchto osob, osoba provozující útulek zřízený obcí pro ztracené nebo opuštěné psy nebo osoba, které stanoví povinnost držení a používání psa zvláštní právní předpis.

(3) Sazba poplatku ze psů činí až 1 500 Kč za kalendářní rok a jednoho psa. Sazba poplatku ze psa, jehož držitelem je poživatel invalidního, starobního, vdovského nebo vdoveckého důchodu, který je jeho jediným zdrojem příjmů, anebo poživatel sirotčího důchodu, činí až 200 Kč za kalendářní rok. U druhého a každého dalšího psa může obec horní hranici sazby zvýšit až o 50 %. V případě držení psa po dobu kratší než jeden rok se platí poplatek v poměrné výši, která odpovídá počtu i započatých kalendářních měsíců.

(4) Poplatek ze psů platí držitel obci příslušné podle místa trvalého pobytu nebo sídla. Při změně místa trvalého pobytu nebo sídla platí držitel psa poplatek od počátku kalendářního měsíce následujícího po měsíci, ve kterém změna nastala, nově příslušné obci. Při změně místa trvalého pobytu nebo sídla platí pro výpočet poměrné výše poplatku obdobně odstavec 3.

Jedná se pravděpodobně o nejznámější a mezi obcemi nejrozšířenější místní poplatek. Je to místní poplatek, který má značný regulační charakter. Účelem místního poplatku ze psů je jednak zajištění rozpočtových příjmů, zejména k úhradě nákladů spojených se zajišťováním čistoty veřejných prostranství, jednak regulace počtu psů v určitých částech obce.

Předpokládá se, že obec stanoví v obecně závazné vyhlášce konkrétní hranici sazby poplatku diferencovaně a tím ovlivní zájem o chov psů v hustě osídlených lokalitách např. na sídlištích, v lázeňských a turistických centrech a historických částech města.

Z tohoto důvodu se v obecně závazných vyhláškách obvykle rozlišuje sazba poplatku u psů chovaných v rodinných domech v okrajových částech města a psů chovaných v bytových domech. V této souvislosti je třeba si uvědomit, že ve velkých městech v České republice jsou chovány řádově tisíce psů a vybrané částky místního poplatku se v takových městech pohybují řádově v milionech Kč.²⁶

Ve vyhlášce o místním poplatku ze psů obec nemůže řešit záležitosti veřejného pořádku, jako je např. zákaz volného pobíhání psů nebo jejich vstup na veřejnou zeleň a do parků nebo povinnost nosit náhubek. Jedná se o skutečnosti, které nesouvisí s oblastí místních poplatků a obec je může řešit jinou obecně závaznou vyhláškou o veřejném pořádku.²⁷

Poplatníkem místního poplatku ze psů je vždy pouze držitel psa, kterým může být osoba, která ho vlastní, ale i osoba jiná, která se k němu chová a nakládá

²⁶ KADEČKA, S.: Zákon o místních poplatcích a předpisy související. Komentář. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2005, 427 s. ISBN 80-7179-918-1 strana 26

²⁷ JIRÁSKOVÁ, Z., ŠNEBERKOVÁ, A.: *Místní poplatky v praxi*, 2. vydání, Praha: Polygon, 2002, 180 s. ISBN 80-7273-072-X strana 20

s ním, jako by byl její vlastní. Poplatkově povinná je osoba, která se o psa stará a zajišťuje péči spojenou s jeho životem.

Poplatníkem je držitel psa, fyzická osoba nebo právnická osoba. Fyzická osoba je charakterizována jako osoba, která má trvalý pobyt na území České republiky. Jde o charakteristiku místní příslušnosti k tomuto poplatku. Pro určení místní příslušnosti k vyměření poplatku ze psů není rozhodující přechodný pobyt držitele psa, nebo kde je pes chován, ale skutečnost, kde má držitel trvalý pobyt.

Platební povinnost vázána na osobu vlastníka psa se podle zkušeností v praxi neosvědčila, protože častou námitkou poplatníka bylo, že pes, o kterého pečují, není v jeho vlastnictví. Správci místních poplatků mají omezené možnosti zjišťovat skutečného vlastníka psa (tj. osoby, která si psa koupila nebo jej získala darem či dědictvím), vzhledem k tomu, že neexistuje povinnost písemného dokladu při jeho převodu či přechodu. Nelze ani využít povinnost výpovědi svědka nebo osoby pozvědné, protože vlastník psa nemusí být totožný s osobou, která psa drží.²⁸

Předmětem poplatku je držení (chov) psa, který je starší než tři měsíce. Věk psa je možno zjistit z jeho rodokmenu nebo na základě poplatníkem splněné ohlašovací povinnosti. Vybírat poplatek ze psů mladších možné není. Došlo by tím k rozšíření poplatkové povinnosti v rozporu se zákonem. Oproti tomu však obec může v rámci stanovených úlev a osvobození vybírat poplatek například až od jednoho roku stáří psa.

Vznik a zánik poplatkové povinnosti však nelze vázat na okamžik splnění ohlašovací povinnosti poplatníka, tj. na den, kdy poplatník oznámil správci poplatku skutečnost, např. že pes dovršil stáří tří měsíců nebo naopak uhynul, ztratil se nebo změnil osobu držitele, neboť zpoplatněno může být pouze skutečné držení psa.²⁹

²⁸ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 28

²⁹ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 20

Poplatku nepodléhají psi užívaní k doprovodu nebo ochraně osob nevidomých, bezmocných a držitelů průkazů ZTP/P. V kompetenci obce je rozšířit osvobození do poplatku ze psů i na další poplatníky, jako např. na vlastníky psů, kteří vykonali zkoušky prokazující určitou zvláštní způsobilost (služební psi, psi členů myslivecké stráže, psi záchranářských sborů).

Poplatek za jednoho psa může být stanoven do maximální výše 1 500 Kč ročně. U každého druhého a dalšího psa téhož držitele může být poplatek až o 50% vyšší tj. na částku 2 250 Kč. Zvýšenou sazbu za druhého a dalšího psa nelze vázat na počet psů nacházející se ve stejné domácnosti, ale pouze na zákonem vymezenou osobu poplatníka, kterým je držitel.³⁰

Poplatkové období je jeden kalendářní rok. V případě, že poplatník má v držení psa kratší dobu, než je jeden kalendářní rok, je stále poplatkovým obdobím jeden kalendářní rok, a poplatek se vypočítává jako příslušná část kalendářního roku – poplatkového období. Poplatek se platí v poměrné výši, která odpovídá počtu kalendářních a započtených měsíců, po které měl poplatník psa v držení.³¹

5.2. Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt - § 3 ZMP

(1) Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt platí fyzické osoby, které přechodně a za úplatu pobývají v lázeňských místech a v místech soustředěného turistického ruchu za účelem léčení nebo rekreace, pokud tyto osoby neprokáží jiný důvod svého pobytu.

(2) Poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt nepodléhají

a) osoby nevidomé, bezmocné a osoby s těžkým zdravotním postižením, které jsou držiteli průkazu ZTP/P podle zvláštního právního předpisu 1a) a jejich průvodci,

³⁰ JIRÁSKOVÁ, Z., ŠNEBERKOVÁ, A.: *Místní poplatky v praxi*, 2. vydání, Praha: Polygon, 2002, 180 s. ISBN 80-7273-072-X strana 22

³¹ PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 33

b) osoby mladší 18 let a starší 70 let nebo osoby, na které náleží přídavky na děti (výchovné) anebo vojáci v základní službě a osoby, které vykonávají civilní službu.

(3) Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt ve stanovené výši vybere a obci odvede ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodně ubytování poskytla; tato osoba je plátcem poplatku.

(4) Ubytovatel je povinen vést v písemné podobě evidenční knihu, do které zapisuje dobu ubytování, účel pobytu, jméno, příjmení, adresu místa trvalého pobytu nebo místa trvalého bydliště v zahraničí a číslo občanského průkazu nebo cestovního dokladu fyzické osoby, které ubytování poskytl. Zápisy do evidenční knihy musí být vedeny přehledně a srozumitelně. Tyto zápisy musí být uspořádány postupně z časového hlediska. Evidenční knihu ubytovatel uchovává po dobu 6 let od provedení posledního zápisu. Zpracování osobních údajů v evidenční knize se řídí zvláštním právním předpisem.

(5) Sazba poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt činí až 15,- Kč za osobu a za každý i započatý den pobytu, není-li tento dnem příchodu. Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.

Poplatníkem je fyzická osoba, která přechodně a za úplatu pobývá v lázeňském místě nebo v místě soustředěného turistického ruchu za účelem léčení nebo rekreace, pokud neprokáže jiný důvod svého pobytu. Poplatníkem je tedy osoba ubytovaná.

Zákon zakotvuje vyvratitelnou právní domněnku, že osoba, pobývající v uvedených místech, se zde zdržuje za účelem léčení nebo rekreace, a tato osoba nese důkazní břemeno tvrzení i břemeno důkazní, aby prokázala, že tomu tak není. Jiným důvodem pobytu může být např. pracovní cesta, účast na vědeckém kongresu, může jít i o školní lyžařský výcvik, jenž není součástí rekreace.³²

Subjektem poplatku, plátcem poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt je tedy ubytovatel. Ten by měl být schopen správci poplatku prokázat také všechny

³² PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4 strana 42

ostatní skutečnosti, které jsou rozhodné pro stanovení výše poplatku. Těmito skutečnostmi budou zejména údaje o počtu ubytovaných osob, délce jejich pobytu a také údaj o tom, že je konkrétní ubytovaná osoba osvobozena od placení poplatku.

Naproti tomu ubytovatel nebude muset prokázat správci poplatku, že konkrétní osoba nebyla poplatníkem, jelikož se na ni vztahuje některé z vyjmutí z poplatkové povinnosti uvedené v odst. 2 tohoto ustanovení. Osoby, které jsou vyjmuty z poplatkové povinnosti, totiž nejsou vůbec poplatníky. Rozdíl oproti osobám, které v daném ubytovacím zařízení přebývají za jiným účelem, než je léčení nebo rekreace, je ten, že tyto osoby jsou povinny, aby nebyly považovány za poplatníky, vyvrátit zákonnou domněnku uvedenou v komentovaném ustanovení. Zřejmě z tohoto důvodu je účel pobytu jednou ze zapisovaných skutečností do evidenční knihy.

Ohledně osob, které jsou z poplatkové povinnosti vyjmuty podle odst. 2 tohoto ustanovení, pak ubytovateli postačí tuto skutečnost tvrdit (uvést tuto skutečnost v evidenční knize jako poznámku ke konkrétním osobám).

Zákon o místních poplatcích mimo jiné osvobozuje od poplatkové povinnosti také osoby mladší 18 let a starší 70 let. Uvedené vyjmutí z poplatkové povinnosti bylo podle důvodové zprávy k zákonu o místních poplatcích odůvodněno sociálními aspekty. Dnes již takové hranice neodpovídají současné době. Dnes není ničím neobvyklým, aby osoby mladší 18 let samy cestovaly, a to často za své vlastní prostředky. Navíc uvedené vyjmutí z poplatkové povinnosti neodpovídá účelu tohoto poplatku, neboť i tyto osoby užívají obecní infrastrukturu, produkují odpad atd. Podle názoru autorů tohoto komentáře by bylo vhodné uvedené vyjmutí z poplatkové povinnosti buď zcela vypustit, nebo alespoň snížit spodní věkovou hranici.

Plátce je povinen poplatek vybrat a odvézt vždy. Na této povinnosti nic nemění ani to, kdy by ubytovaný odmítl poplatek zaplatit. Taková skutečnost totiž nemá vliv na povinnost plátce poplatek odvést, může však založit povinnost ubytovaného k náhradě škody.³³

³³ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 45

Zákon o místních poplatcích ani jiný zákon blíže nespecifikuje, co se rozumí místem soustředěného turistického ruchu. Dle Ministerstva pro místní rozvoj je třeba za místo soustředěného turistického ruchu nebo také středisko cestovního ruchu považovat sídelní útvar, jehož hlavním funkčním využitím a ekonomickým přínosem je právě cestovní ruch. Jedná se o lokalitu nabízející relativně komplexní infrastrukturu cestovního ruchu, která návštěvníkovi umožňuje realizaci variantních kombinací jeho forem. Za kritéria pro stanovení území obce „místem soustředěného cestovního ruchu“ lze tak obecně dovodit dostupnost a vybavenost území základní (dostatek ubytovacích a stravovacích kapacit, snadná dopravní dostupnost) a doplňkovou (kulturně-historická atraktivita území, možnost léčení, kulturní a sportovní zařízení, možnost trávení volného času) infrastrukturou cestovního ruchu. Vymezení takového území pak může být buď úzké, tj. pouze část obce, nebo široké, kdy obec za místo soustředěného cestovního ruchu zvolí celé katastrální území obce.

Pro účely zavedení poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt je pak jedním z kritérií skutečnost, že v daném místě existují léčebná nebo rekreační zařízení, kde se návštěvníci rekreují nebo léčí za úplatu na dohodnutou dobu nebo na dobu vyplývající z účelu ubytování. Z uvedeného je zřejmé, že úplatnost pobytu fyzické osoby v daném místě je jedním z rozhodujících kritérií pro vybrání poplatku. Poplatku tak nepodléhá fyzická osoba, která prokáže jiný účel (důvod) svého pobytu, než je léčení nebo rekreace. Důkazní břemeno spočívající v prokazování jiného důvodu pobytu než je léčení či rekreace však nese poplatník, nikoliv správce poplatku.

Zavedení tohoto poplatku nepředchází vydání žádného zvláštního rozhodnutí, které by prohlašovalo nebo zařazovalo obec do kategorie obcí, které jsou místem soustředěného turistického ruchu. O této skutečnosti rozhodne obec zavedením tohoto poplatku obecně závaznou vyhláškou.³⁴

³⁴ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 24

Povinnost vést evidenční knihu byla do zákona o místních poplatcích vtělena novelou provedenou zákonem č. 229/2003 Sb., s účinností ke dni 1. 1. 2004. Stanovení této povinnosti si podle důvodové zprávy k tomuto zákonu vyžádala praxe, kdy ubytovatelé odmítali respektovat tuto povinnost stanovenou „pouze“ v právním předpise obce. Dalším důvodem pro zavedení povinnosti vést evidenční knihu byla skutečnost, že se výkony správy místních poplatků zejména ve vztahu ke kontrole plnění poplatkové povinnosti a vyměření místního poplatku staly pro správce poplatku značně komplikovanými a ve svém důsledku vedly k vyhýbání se poplatkové povinnosti.³⁵

5.3. Poplatek za užívání veřejného prostranství - § 4 ZMP

1) Poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá za zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb a zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl. Z akcí pořádaných na veřejném prostranství, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, se poplatek neplatí.

(2) Poplatek za užívání veřejného prostranství platí fyzické i právnické osoby, které užívají veřejné prostranství způsobem uvedeným v odstavci 1.

(3) Poplatku za užívání veřejného prostranství spočívajícího ve vyhrazení trvalého parkovacího místa nepodléhají osoby zdravotně postižené.

(4) Sazba poplatku za užívání veřejného prostranství činí až 10,- Kč za každý i započatý m² užívaného veřejného prostranství a každý i započatý den. Za užívání veřejného prostranství k umístění prodejních nebo reklamních zařízení, lunaparků

³⁵ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 48

a jiných atrakcí může obec zvýšit sazbu až na její desetinásobek. Obec může stanovit poplatek týdenní, měsíční nebo roční paušální částkou.

Z dikce zákona o místních poplatcích vyplývá, že poplatek se vybírá za užívání veřejného prostranství takovým způsobem, kdy jeho užívání jedním nebo několika uživateli brání obecnému užívání širokou veřejností, tzn., že nikdo, mimo ně, nemůže toto veřejné prostranství po určitou dobu užívat. Způsoby zvláštního užívání veřejného prostranství, které jsou zpoplatněny místním poplatkem, uvádí zákon o místních poplatcích v taxativním výčtu. Jiný způsob užívání veřejného prostranství nelze tímto poplatkem zpoplatnit. Zpoplatněním „jakéhokoliv užití bránícího obecnému užívání“ obec stanoví povinnost nad rámec a mimo meze zákona.

Důvodem zpoplatnění je přitom omezení užívání daných prostor veřejností ve prospěch určitého subjektu a poplatek tak má vedle funkce fiskální spíše úlohu regulační. Pojem veřejného prostranství je v zákoně o místních poplatcích vymezen odkazem na ustanovení § 34 zákona o obcích. Ve smyslu citovaného ustanovení se za veřejné prostranství považují všechna náměstí, ulice, tržiště, chodníky, veřejná zeleň, parky a další prostory přístupné každému bez omezení, tedy sloužící obecnému užívání, a to bez ohledu na vlastnictví k tomuto prostoru. Jedná se o demonstrativní výčet míst, která obec může ve své obecně závazné vyhlášce určit za veřejná prostranství pro účely místního poplatku.

Nelze přitom dovodit zákaz označení určitého prostranství přístupného bez omezení každému za veřejné jen proto, že vlastnické právo k němu svědčí fyzické či právnické osobě. Vlastníci takového pozemku mají možnost bránit se (soukromoprávní cestou) zvláštnímu užívání jejich pozemku, nikoliv však užívání obecnému.

Konečně ani skutečnost, že pozemek, který je svým charakterem veřejným prostranstvím ve smyslu § 34 zákona o obcích, je reálně užíván pouze jednou

osobou, nemá na charakter pozemku žádný vliv. Podstatné pro posouzení charakteru tohoto pozemku je to, zda je bez omezení volně přístupný komukoli.³⁶

Poplatek za užívání veřejného prostranství není právním titulem k užívání pozemku ve vlastnictví jiného, nenahrazuje tedy dohodu s vlastníkem, ani případnou další soukromoprávní platbu. Uživatel je proto povinen (vedle placení místního poplatku za užívání veřejného prostranství) uzavřít s vlastníkem předmětného pozemku dohodu opravňující ho k užívání daného pozemku, nejčastěji ve formě nájemní smlouvy. To platí i v případech, kdy je vlastníkem pozemku obec, neboť vlastnické právo všech vlastníků má stejný zákonný obsah i ochranu.

Místní poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá výhradně ze zákonem výslovně stanovené formy tzv. zvláštního užívání veřejného prostranství a to bez ohledu na to, zda je toto užívání krátkodobé nebo dlouhodobé. Těmito zákonem výslovně a taxativně stanovenými formami zvláštního užívání veřejného prostranství jsou provádění výkopových prací, umístění dočasných staveb, vyhrazení trvalého parkovacího místa, umístění, pořádání kulturních nebo sportovních akcí atd., jak je uvedeno v § 4 odst. 1 zákona o místních poplatcích.

Vzhledem k tomu poplatku nepodléhá tzv. obecné užívání veřejného prostranství, je třeba zdůraznit především ustanovení § 19 odst. 1 zákona č. 13/1997 Sb., o pozemních komunikacích, podle něhož v mezích zvláštních předpisů upravujících provoz na pozemních komunikacích a za podmínek stanovených tímto zákonem smí každý užívat pozemní komunikace bezplatně obvyklým způsobem a k účelům, ke kterým jsou určeny (obecné užívání), pokud pro zvláštní účely nestanoví tento zákon nebo zvláštní předpis jinak. Obecné užívání veřejného prostranství je zásadně bezplatné.³⁷

Za poplatníka místního poplatku za užívání veřejného prostranství označuje zákon o místních poplatcích fyzické a právnické osoby, které užívají veřejné prostranství způsobem uvedeným v odst. 1. Oproti např. místnímu poplatku ze psů

³⁶ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1

³⁷ KADEČKA, S.: *Zákon o místních poplatcích a předpisy související. Komentář.* 1. vydání. Praha, C. H. Beck 2005 strana 50

tento zákon nezužuje okruh poplatníků jen na osoby, které mají trvalý pobyt nebo sídlo na území České republiky.

Obec má povinnost v rámci obecně závazné vyhlášky specifikovat jednotlivá veřejná prostranství, jejichž zvláštní užívání chce zpoplatnit. Obec tak může zpoplatnit nejen veškerá veřejná prostranství nacházející se na jejím území, ale také např. jen některá veřejná prostranství, což bývá zpravidla nejčastější. Obec by měla zpoplatňovaná veřejná prostranství vymezit dostatečně určitě tak, aby byla znemožněna jejich záměna za jiné prostranství. To může provést např. uvedením názvu místa (ulice, náměstí, průchody apod.), nebo je blíže charakterizovat umístěním v obci natolik, aby nebyla současně narušena právní jistota občanů.

Obec dále stanoví v obecně závazné vyhlášce sazby místního poplatku za užívání veřejného prostranství. Tyto sazby může obec stanovit diferenciovaně pro různé zvláštní způsoby veřejného prostranství, a to např. ve vztahu k určité části obce, k rozsahu záboru nebo ve vztahu k obsahové složce tohoto zvláštního užívání veřejného prostranství. Pro umístění stavebního zařízení může obec stanovit jinou sazbu pro lešení a ostatního zařízení. Obec by při stanovení sazeb měla mít na paměti, že větší množství sazeb s sebou nese také větší množství komplikací při výkladu a aplikaci obecně závazné vyhlášky, a to nejen pro správce poplatku, ale především pro adresáty obecně závazné vyhlášky. Přílišná diferenciacie může rovněž náklady spojené se správou místních poplatků (např. zvýšený požadavek na striktní rozlišování jednotlivých sazeb a jejich uplatňování, vyměřování).³⁸

5.4. Poplatek ze vstupného - § 6 ZMP

(1) Poplatek ze vstupného se vybírá ze vstupného na kulturní, sportovní, prodejní nebo reklamní akce, sníženého o daň z přidané hodnoty, je-li v ceně vstupného obsažena. Vstupným se pro účely tohoto zákona rozumí peněžitá částka, kterou účastník akce zaplatí za to, že se jí může zúčastnit. Z akcí, jejichž celý výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, se poplatek neplatí.

³⁸ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 75

(2) Poplatek ze vstupného platí fyzické a právnické osoby, které akci pořádají.

(3) Sazba poplatku ze vstupného činí až 20 % z úhrnné částky vybraného vstupného. Obec může po dohodě s poplatníkem poplatek stanovit paušální částkou.

Předmětem poplatku je tedy vybrané vstupné, a to bez ohledu na to, z jakých složek se cena vstupenky skládá. Je-li součástí vstupného další služba, je třeba, aby pořadatel vyčíslil částku za službu a vstup zvlášť. Není-li částka za jinou službu vyčleněna, považuje se za vstupné celá částka.

Vstupným se pro účely zákona o místních poplatcích rozumí peněžitá částka, kterou účastník akce zaplatí za to, že se jí může zúčastnit. Z dikce zákona vyplývá, že vybraný poplatek se snižuje o daň z přidané hodnoty, je-li v ceně vstupného obsažena. Jestliže je pořadatel akce plátcem daně z přidané hodnoty a výnos této daně odvádí státu, je logické, že není předmětem poplatku ze vstupného v úhrnné vybrané částce, ale až po snížení o daň z přidané hodnoty. Stanovení definice má zejména zamezit pořadatelům akcí fiktivně zaměňovat faktické vstupné např. za povinnou konzumaci nebo místenku a následně odmítat platit místní poplatek.³⁹

Místní poplatek ze vstupného má především účel fiskální, když slouží ke zvýšení rozpočtu obce. Toto zvýšení je však mnohdy minimální, nicméně se lze setkat i s příjmy pro obec zajímavými. Pro představu lze porovnat příjmy z místního poplatku ze vstupného, které činily ročně např. u statutárního města České Budějovice v letech 2013 až 2015 v průměru 1 215 000 Kč, u města Orlová v průměru 108 000 Kč, u statutárního města Olomouc v průměru 13 380 Kč a u obce Branka u Opavy v průměru 8 000 Kč. Uvedený rozdíl ve výnosu predestiruje důvod, proč některé obce tento poplatek vůbec nevybírají, když správa tohoto místního poplatku může převyšovat výnos z poplatku.

Neméně důležitý je také účel regulační, který spočívá v tom, že obec může některé subjekty (akce) zvýhodnit sníženou sazbou nebo je z poplatkové povinnosti

³⁹ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 27

vyjmout, nebo naopak vybrané subjekty s ohledem na jejich negativní dopad fakticky znevýhodnit vyšší sazbou místního poplatku. Obce tak mohou podle místních podmínek působit žádoucím směrem na pořádání kulturních, sportovních, prodejních nebo reklamních akcí. V této souvislosti je nutné uvést, že uvedené disproporce nejsou porušením rovnosti poplatkových subjektů, ale faktickým projevem regulačního účelu.⁴⁰

Sazby poplatků ze vstupného činí až 20 % z úhrnné částky vybraného vstupného, jak stojí v odst. 3, pouze u tohoto poplatku je sazba stanovena procentem. Tento způsob stanovení sazby musí být dodržen i pro určení konkrétní sazby poplatku v obecně závazné vyhlášce. Pokud jde o využití možnosti určení sazby poplatku formou paušální částky, je pro obec zákonem stanovena povinnost dohodnout se s poplatníkem o jejím využití. Zvláště u tohoto poplatku by obec měla zvažovat, v jaké výši bude poplatek placen. Neúměrná výše může odradit pořadatele od pořádání kulturních akcí v místě.⁴¹

5.5. Poplatek z ubytovací kapacity - § 7 ZMP

(1) Poplatek z ubytovací kapacity se vybírá v obcích a městech v zařízeních určených k přechodnému ubytování za úplatu.

(2) Poplatku z ubytovací kapacity nepodléhá

a) ubytovací kapacita v zařízeních sloužících pro přechodné ubytování studentů a žáků,

c) ubytovací kapacita ve zdravotnických nebo lázeňských zařízeních, pokud nejsou užívána jako hotelová zařízení,

d) ubytovací kapacita v zařízeních sloužících sociálním a charitativním účelům.

⁴⁰ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 81

⁴¹ JIRÁSKOVÁ, Z., ŠNEBERKOVÁ, A.: *Místní poplatky v praxi*, 2. vydání, Praha: Polygon, 2002, 180 s. ISBN 80-7273-072-X strana 39

(3) Poplatek platí ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodné ubytování poskytla. Ubytovatel je povinen vést evidenční knihu obdobně jako u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt (§ 3 odst. 4) s výjimkou údaje o účelu pobytu.

(4) Sazba poplatku z ubytovací kapacity činí až 6 Kč za každé využití lůžko a den. Obec může po dohodě s poplatníkem stanovit poplatek roční paušální částkou.

Poplatek z ubytovací kapacity se vybírá, stejně jako poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt, v lázeňských místech nebo místech soustředěného turistického ruchu, a to z ubytovací kapacity v zařízeních určených k přechodnému ubytování za úplatu. Základním kritériem pro možnost zpoplatnění ubytovací kapacity je skutečnost, že kolaudační rozhodnutí stanoví pro předmětný stavební objekt nebo jeho část jako účel využití přechodný pobyt za úplatu.

Předmětem poplatku, tj. skutečností, která poplatku podléhá, je ubytovací kapacita zařízení, tj. jednotlivá lůžka využitá pro přechodné ubytování za úplatu ve veřejném i neveřejném ubytování.

Přechodným ubytováním má zákon o místních poplatcích na mysli ubytování fyzické osoby mimo obec jejího trvalého bydliště (pobytu), popř. dočasné ubytování fyzické osoby bez trvalého bydliště v ČR. Poplatku tedy podléhá lůžková kapacita v zařízeních určených stavebními předpisy pro přechodné ubytování za úplatu. Ubytovací kapacita v rodinných, bytových či jiných domech poplatku nepodléhá. Podmínka kolaudace objektu na ubytovací zařízení je obdobná slabina tohoto poplatku jako podmínka léčení nebo rekreace u místního poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt.⁴²

Pojem stavba ubytovacího zařízení je vymezen ve vyhlášce o požadavcích na využití území, která v § 2 písm. c) stanoví, že stavbou ubytovacího zařízení se rozumí stavba nebo její část, kde je poskytováno ubytování a služby s tím spojené.

⁴² MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 29

Stavbou ubytovacího zařízení není bytový a rodinný dům a stavby pro rodinnou rekreaci.

Ubytovací zařízení se zařazují do kategorií:

- hotel, kterým se rozumí ubytovací zařízení s nejméně 10 pokoji pro hosty, vybavené pro poskytování přechodného ubytování a služeb s tím spojených;
- Motel, kterým se rozumí ubytovací zařízení s nejméně 10 pokoji pro hosty, vybavené pro poskytování přechodného ubytování a služeb s tím spojených pro motoristy;
- Penzion, kterým se rozumí ubytovací zařízení s nejméně 5 pokoji pro hosty, s omezeným rozsahem společenských a doplňkových služeb, avšak s ubytovacími službami srovnatelnými s hotelem;
- Ostatní ubytovací zařízení, kterými jsou zejména ubytovny, koleje, svobodárny, internáty, kempy a skupiny chat nebo bungalovů, které jsou vybavené pro poskytování přechodného ubytování.

Pokud tedy není dotčená stavba dle výše uvedené vyhlášky zkolaudována jako stavba ubytovacího zařízení, nelze poplatek z ubytovací kapacity vybírat. V praxi se poměrně často vyskytuje snaha ubytovatelů zamezit vzniku poplatkové povinnosti tím, že jako ubytovací zařízení používají stavbu, která je kolaudačním souhlasem určena k jinému způsobu užívání. Tento stav je v rozporu se stavebním zákonem, neboť podle § 126 odst. 1 stavebního zákona platí, že stavbu lze užívat jen k účelu vymezenému zejména v kolaudačním rozhodnutí, v oznámení o užívání stavby nebo v kolaudačním souhlasu. Toto jednání by rovněž mohlo naplnit skutkovou podstatu správního deliktu, za který může stavební úřad uložit pokutu až do výše 500 000 Kč. Správce poplatku by se v takovém případě měl obrátit na příslušný stavební úřad, který by měl zjednat nápravu. Do té doby však není možné předmětné zařízení zpoplatnit poplatkem z ubytovací kapacity.⁴³

Poplatníkem je na rozdíl od poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt ubytovatel, kterým je fyzická nebo právnická osoba, která přechodné ubytování

⁴³ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 92

poskytla. Ubytovatelem nemusí být vždy vlastník ubytovacího zařízení, ale i jeho případný nájemce, pokud přechodné ubytování za úplatu poskytuje. Obdobně jako u poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt je ubytovateli stanovena zákonem povinnost vést evidenční knihu.⁴⁴

Srovnání výhod a nevýhod poplatku za lázeňský nebo rekreační pobyt a poplatku z ubytovací kapacity:

Poplatek z ubytovací kapacity	Poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt
Neúčelové	Účel rekreace nebo léčení, pokud se neprokáže opak
Zařízení sloužící k přechodnému ubytování	Bez určené kolaudace
Osvobození studenti, žáci, zdravotnická a lázeňská zařízení, sociální a charitativní ubytování	Osvobození ZTP/P, osoby mladší 18 let, starší 70 let, vojenská/civilní služba
Sazba až 6,- Kč	Sazba až 15,- Kč
Možnost platit ročním paušálem pokud umožňuje OZV	Možnost platit týdenním, měsíčním nebo ročním paušálem pokud umožňuje OZV

Každý z těchto poplatků má svá úskalí. Pokud chce obec zvýšit příjem do svého rozpočtu, může zavést poplatky oba, za splnění určitých podmínek (obec s rekreačním potenciálem), a zpoplatnit ubytovatele vyhýbající se poplatku z ubytovací kapacity. Je třeba ale počítat s tím, že ubytovatele bez kolaudace objektu jako ubytovací zařízení poskytující přechodné ubytování osobám dojíždějícím za prací, nebude možné považovat za poplatníka nebo plátce ani jednoho z těchto místních poplatků.

5.6. Poplatek za povolení vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst - § 10 ZPM

(1) Poplatek za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst (dále jen "vybraná místa") platí fyzická nebo právnická osoba, které bylo vydáno povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst. Poplatek neplatí fyzické osoby mající trvalý pobyt nebo vlastníci nemovitosti ve vybraném

⁴⁴ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 29

místě, osoby jim blízké, manželé těchto osob a jejich děti. Dále osoby, které ve vybraném místě užívají nemovitost k podnikání nebo veřejně prospěšné činnosti nebo osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP a jejich průvodci.

(2) Poplatek se vybírá za vydání povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst, do kterých je jinak vjezd zakázán příslušnou dopravní značkou.

(3) Sazba poplatku za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst činí až 200 Kč za každý započatý den. Obec může po dohodě s poplatníkem stanovit poplatek také paušální částkou.

Poplatek za vjezd se vybírá za vydání povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst, do kterých je jinak vjezd zakázán příslušnou dopravní značkou. Příslušnou dopravní značkou je nutno rozumět dopravní značku podle zákona o provozu na pozemních komunikacích „Zákaz vjezdu všech motorových vozidel“ (č. B11), pod kterou bude umístěna dodatková tabulka č. E12 s textem např. „Vjezd povolen po zaplacení poplatku“ (může být uvedena i výše poplatku). V případě vydání povolení pro více motorových vozidel se místní poplatek platí ve stanovené sazbě za každé vozidlo, na něž bylo povolení vydáno. Poplatek se platí za vydání povolení, nikoliv za uskutečněný vjezd či počet vjezdů do vybrané lokality.

Poplatek neplatí fyzické osoby mající trvalý pobyt nebo vlastníci nemovitosti ve vybraném místě, osoby jim blízké, manželé těchto osob a jejich děti. Dále jsou z poplatkové povinnosti vyjmuty osoby, které ve vybraném místě užívají nemovitost ke své hospodářské nebo veřejně prospěšné činnosti nebo osoby, které jsou držiteli průkazu ZTP a jejich průvodci. Za osobu blízkou se ve smyslu ustanovení § 116 občanského zákoníku považuje příbuzný v řadě přímé, sourozenec a manžel, jiné osoby v poměru rodinném nebo obdobném se pokládají za osoby sobě navzájem blízké, jestliže by újmu, kterou utrpěla jedna z nich, druhá důvodně pocítovala jako újmu vlastní. Z dikce zákona o místních poplatcích vyplývá, že

zaměstnanci osob, které ve vybraném místě užívají nemovitost ke své hospodářské činnosti, poplatku podléhají.⁴⁵

Zákon o místních poplatcích žádným způsobem nedefinuje, formu povolení a ani neurčuje, kdo povolení vydává, nebo, kterým procesním předpisem se řídí povolovací proces. Tuto skutečnost lze shledat jako zásadní chybu zákona o místních poplatcích, neboť určení jasných pravidel pro udělování povolení je významné zejména pro poplatníka, který by měl vždy vědět, jaké podmínky by měl splnit, aby měl vjezd do vybraných míst a částí měst povolen, a dále, jakým způsobem bude prokazovat správci poplatku to, že povolení bylo vydáno.

Místní poplatek za vydání povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí obce se totiž platí až poté, kdy je vydáno povolení. Poplatník se sice může domáhat obrany proti nečinnosti, avšak nebude zřejmé, čím nečinnost by měla být v rámci podané žaloby namítána, resp. kdo by měl být žalovaným správním orgánem. Absencí konkrétní právní úpravy je tak významným způsobem narušena právní jistota poplatníka.⁴⁶

5.7. Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů - § 10b ZMP

(1) Poplatek za provoz systému shromažďování, sběru, přepravy, třídění, využívání a odstraňování komunálních odpadů platí

a) fyzická osoba,

1. která má v obci trvalý pobyt,

⁴⁵ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 31

⁴⁶ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář.* 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 105

2. které byl podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky povolen trvalý pobyt nebo přechodný pobyt na dobu delší než 90 dnů,

3. která podle zákona upravujícího pobyt cizinců na území České republiky pobývá na území České republiky přechodně po dobu delší 3 měsíců,

4. které byla udělena mezinárodní ochrana podle zákona upravujícího azyl nebo dočasná ochrana podle zákona upravujícího dočasnou ochranu cizinců,

b) fyzická osoba, která má ve vlastnictví stavbu určenou k individuální rekreaci, byt nebo rodinný dům, ve kterých není hlášena k pobytu žádná fyzická osoba, a to ve výši odpovídající poplatku za jednu fyzickou osobu; má-li ke stavbě určené k individuální rekreaci, bytu nebo rodinnému domu vlastnické právo více osob, jsou povinny platit poplatek společně a nerozdílně.

(2) Za fyzické osoby tvořící domácnost může poplatek platit jedna osoba. Za fyzické osoby žijící v rodinném nebo bytovém domě může poplatek platit vlastník nebo správce. Osoby, které platí poplatek za více fyzických osob, jsou povinny obecnímu úřadu oznámit jméno, popřípadě jména, příjmení a data narození osob, za které poplatek platí.

(3) Od poplatku je osvobozena fyzická osoba podle odstavce 1 písm. a), která je

a) umístěna do dětského domova pro děti do 3 let věku, školského zařízení pro výkon ústavní nebo ochranné výchovy nebo školského zařízení pro preventivně výchovnou péči na základě rozhodnutí soudu nebo smlouvy,

b) umístěna do zařízení pro děti vyžadující okamžitou pomoc na základě rozhodnutí soudu, na žádost obecního úřadu obce s rozšířenou působností, zákonného zástupce dítěte nebo nezletilého, nebo

c) umístěna v domově pro osoby se zdravotním postižením, domově pro seniory, domově se zvláštním režimem nebo chráněném bydlení.

(4) Poplatek se platí obci, na jejímž území je fyzická osoba hlášena k pobytu, nebo obci, na jejímž území se nachází stavba určená k individuální rekreaci, byt nebo rodinný dům.

(5) Sazbu poplatku tvoří

a) částka až 250 Kč za osobu uvedenou v odstavci 1 a kalendářní rok a

b) částka stanovená na základě skutečných nákladů obce předchozího kalendářního roku na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu až 750 Kč za osobu uvedenou v odstavci 1 a kalendářní rok; obec v obecně závazné vyhlášce stanoví rozúčtování nákladů na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu na osobu.

(6) V případě změny místa pobytu fyzické osoby, změny vlastnictví stavby určené k individuální rekreaci, bytu nebo rodinného domu nebo změny umístění podle odstavce 3 v průběhu kalendářního roku, se poplatek platí v poměrné výši, která odpovídá počtu kalendářních měsíců pobytu, vlastnictví nebo umístění v příslušném kalendářním roce. Dojde-li ke změně v průběhu kalendářního měsíce, je pro stanovení počtu měsíců rozhodný stav k poslednímu dni tohoto měsíce.

Zákon o místních poplatcích rozlišuje dvě skupiny osob povinných platit tento poplatek. Poplatníkem je jednak každá fyzická osoba, která má v obci trvalý pobyt, a to bez ohledu na její věk. Další okruh poplatníků tvoří fyzické osoby vlastníci stavbu určenou nebo sloužící k individuální rekreaci za předpokladu, že v uvedené stavbě není k trvalému pobytu hlášena žádná fyzická osoba. Žádná další kritéria pro vznik poplatkové povinnosti v případě tohoto místního poplatku zákon nestanoví.

Osobou, která má v obci trvalý pobyt, se rozumí osoba, která má v obci trvalý pobyt podle zákona č. 133/2000 Sb., o evidenci obyvatel a rodných číslech a o změně některých zákonů (zákon o evidenci obyvatel), ve znění pozdějších předpisů, nebo trvalý pobyt podle zákona č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů.

V souvislosti s poplatkovou povinností shora uvedených fyzických osob zákon o místních poplatcích umožňuje, aby za domácnost byl poplatek odváděn jedním společným zástupcem. Důvodem je potřeba zjednodušit placení poplatku u osob, které spolu trvale žijí a mají stejný trvalý pobyt bez ohledu na skutečnost, zda jde o osoby tzv. blízké. Jedná se tedy nejen o manželské nebo partnerské dvojice, rodiny s dětmi, ale dostačující je, že se jedná o osoby, které spolu žijí a mají stejný trvalý pobyt. Možnost odvedení poplatku za celou domácnost je záležitostí úplné dobrovolnosti společného zástupce plnit určitou povinnost vůči správci poplatku i za jiné osoby. Obec se nemůže domáhat plnění této úlohy jako povinnosti a nemůže ji nařídit obecně závaznou vyhláškou nebo považovat tohoto zástupce za plátce poplatku ve smyslu ustanovení § 6 zákona o správě daní a poplatků. Obdobně jako u členů domácnosti připouští zákon o místních poplatcích možnost, aby za bytový nebo rodinný dům byl poplatek odveden správcem poplatku prostřednictvím vlastníka nebo správce.

Má-li ke stavbě sloužící nebo určené k individuální rekreaci vlastnické právo více osob, jsou povinny platit poplatek společně a nerozdílně, a to ve výši odpovídající poplatku za jednu fyzickou osobu. V praxi to znamená, že poplatek bude zaplacen jedním ze spoluvlastníků a tím bude splněna poplatková povinnost i všech ostatních. Jedná se o tzv. solidární odpovědnost, která však znamená, že i správce poplatku může vymáhat zaplacení od kteréhokoliv z nich. Pokud jde o stanovení výše sazby poplatku v obecně závazné vyhlášce zákon přepokládá, že bude stanovena ve vazbě na jednu stavbu tak, jako by ji vlastnil pouze jeden vlastník.⁴⁷

Sazba místního poplatku za provoz systému nakládání s komunálním odpadem je stanovena v roční výši za každého poplatníka. Z hlediska výše roční sazby není rozhodné, jaké množství odpadu konkrétní poplatník vyprodukuje, případně zda vůbec nějaký odpad v dané obci v daném kalendářním roce vznikne. Sazba předmětného poplatku je složena ze dvou částek. V obecně závazné vyhlášce nelze konkrétní sazbu předmětného poplatku stanovit pouze jedinou částkou, ale je nutné stanovit obě částky, které ve svém součtu tvoří sazbu poplatku. Zároveň však

⁴⁷ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 33

není vyloučeno, aby se jedna z těchto částek rovnala 0 Kč. První z těchto částek je stanovena paušálně za každého poplatníka a kalendářní rok. Výše této první částky je omezena horní hranicí, které činí 250 Kč. Určení této první částky je zcela na uvážení obce, která ji stanoví, aniž by musela v obecně závazné vyhlášce její výši zdůvodňovat.

Druhou z těchto částek obec stanoví na základě skutečných nákladů obce předchozího kalendářního roku na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu přepočtené na jednoho poplatníka. Do celkového počtu poplatníků je pro výpočet těchto nákladů nutné započíst poplatníky z obou z výše zmíněných skupin. Započítávají se též ti poplatníci, kterým byla poskytnuta úleva nebo kteří jsou od placení předmětného poplatku osvobozeni. Mezi skutečné náklady lze zařadit jen ty finanční prostředky, které byly obcí vynaloženy pouze na sběr a svoz netříděného komunálního odpadu, nikoliv na provoz celého systému „nakládání s komunálními odpady“ od fyzických osob.⁴⁸

Statutární město Plzeň zavádí dvě obecně závazné vyhlášky regulující nakládání s komunálním odpadem a zavedení poplatku za komunální odpad. Tyto obecně závazné vyhlášky však nebyly přijaty na základě zákona o místních poplatcích, nýbrž dle zákona č. 185/2001 Sb., o odpadech a o změně některých dalších zákonů. Tento režim poplatku za komunální odpad obci stanovuje odlišně poplatníka, plátce, sazbu atd. Protože je poplatek za komunální odpad v Plzni neřídí zákonem o místních poplatcích, nebudu se s příslušnými obecně závaznými vyhláškami v další kapitole zabývat.

5.8. Poplatek za zhodnocení stavebního pozemku možností jeho připojení na stavbu vodovodu nebo kanalizace - § 10c ZMP

(1) Poplatek platí vlastník stavebního pozemku¹⁶⁾ zhodnoceného možnostmi připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace po nabytí účinnosti zákona o vodovodech a kanalizacích. Má-li k tomuto stavebnímu

⁴⁸ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 122

pozemku vlastnické právo více subjektů, jsou povinny platit poplatek společně a nerozdílně.

(2) Poplatek se platí obci, na jejímž území se nachází stavební pozemek uvedený v odstavci 1.

(3) Sazba poplatku nesmí přesáhnout rozdíl ceny stavebního pozemku bez možnosti připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace a ceny stavebního pozemku s touto možností. Cena stavebního pozemku v obci se stanoví podle zvláštního právního předpisu¹⁷⁾ v kalendářním roce, ve kterém nabylo právní moci kolaudační rozhodnutí¹⁸⁾ pro stavbu vodovodu nebo kanalizace obcí vybudované. Výše sazby na 1 m² zhodnoceného stavebního pozemku stanoví obec v obecně závazné vyhlášce, kterou může obec vydat nejpozději v kalendářním roce, kdy nabylo právní moci rozhodnutí podle věty druhé.

Předmětem zpoplatnění je zvýšená hodnota stavebního pozemku. Ke zvýšení hodnoty stavebního pozemku dochází v okamžiku vzniku možnosti jeho připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace. Vybudovanou stavbou se rozumí stavba, na kterou bylo vydáno rozhodnutí stavebního úřadu, které nabylo právní moci, nebo pro kterou byl vydán kolaudační souhlas, který je dokladem o povoleném účelu užívání stavby.

Účelem tohoto místního poplatku je získání části nákladů, které obci vzniknou v souvislosti s investicemi na vybudování infrastruktury konkrétně na vybudování vodovodu a kanalizace v obci.

Poplatníkem je vlastník stavebního pozemku zhodnoceného možností připojení na obcí vybudovanou stavbu vodovodu nebo kanalizace. Vlastníkem pozemku se rozumí právnická nebo fyzická osoba, která je jako vlastník zapsaná v katastru nemovitostí. Má-li ke stavebnímu pozemku vlastnické právo více subjektů, jsou povinny platit poplatek společně a nerozdílně. V praxi to znamená, že poplatek bude zaplacen jedním ze spoluvlastníků a tím bude splněna poplatková povinnost i všech ostatních. Jedná se o tzv. solidární odpovědnost, která však znamená, že i správce poplatku může vymáhat zaplacení poplatku od kteréhokoliv z nich. Jeden

ze spoluvlastníků bude mít vždy povinnost plnit i povinnosti nepeněžitého charakteru, jako např. ohlašovací povinnost.⁴⁹

Poplatkový základ tvoří výměra zhodnocovaného stavebního pozemku. Sazba poplatku se stanoví na základě míry zhodnocení příslušného stavebního pozemku, tj. ceny příslušného pozemku před jeho zhodnocením možností napojení na stavbu vodovodu či kanalizace a cenou pozemku po této možnosti. Tento rozdíl zároveň představuje horní hranici sazby, která se stanoví na 1 m² zhodnocovaného pozemku. Zákon o místních poplatcích tedy nestanoví žádnou pevnou sazbu poplatku, ale pouze relativní horní hranici, Konkrétní výši sazby za 1 m² je obec povinna uvést v obecně závazné vyhlášce.

Protože cena pozemků je různá pro různý druh zástavby, tedy v závislosti na určení účelu stavby na pozemku vystavěné (např. rodinné domy, budovy tří a více bytové, budovy se službami sociální péče, budovy hotelů, budovy pro služby a obchod atd.), bude také různá výsledná sazba vypočtená rozdílem ceny pozemku před zhodnocením a po něm. Je proto vhodné, aby obec přihlédla ke konkrétnímu zastavění na jejím území a podle toho stanovila sazbu poplatku. Sazba tedy může být stanovena diferencovaně podle jednotlivých kategorií stavebních pozemků, avšak uvnitř jedné kategorie musí být stanovena stejně.⁵⁰

⁴⁹ MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1 strana 35

⁵⁰ TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář.* 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9 strana 136

6. Zavedení místního poplatku obecně závaznou vyhláškou

Správu poplatků vykonává obec, která je na svém územním obvodu zavedla. Zavedení poplatků stanoví obec obecně závaznou vyhláškou, ve které upraví podrobnosti jejich vybírání, zejména stanoví konkrétní sazbu poplatku, ohlašovací povinnost ke vzniku poplatkové povinnosti, splatnost, úlevy a případné osvobození od poplatků. Obec, která poplatek spravuje, může ke zmírnění nebo odstranění tvrdosti v jednotlivých případech poplatky snížit nebo prominout. Místní poplatky nemusí být vybírány ve všech obcích, neboť mají odrážet místní podmínky, priority obce, zvláštnosti daného území i určitou preferenci obyvatel obce. Na rozdíl od státních daní, které jsou ve stejné výši na celém území státu, by měly být místní poplatky územně diferencované, což současná právní úprava umožňuje jen omezeně. To, že obec zavede a vybírá tyto platby, zvyšuje nejen její odpovědnost za hospodaření, ale tam, kde se rozhodla poplatek vybírat, stávají se tyto platby pro poplatníky stejně závaznými jako jiné daňové povinnosti a jsou určitou zátěží pro poplatníky.⁵¹

Rozhodnutí o zavedení místního poplatku je výslovně na rozhodnutí zastupitelstev obcí, jelikož jsou jako jediný orgán obcí zmocněna vydávat obecně závazné vyhlášky. Zastupitelstva obcí rozhodnou o tom, jaké místní poplatky se budou v obci vybírat, jaké bude vymezení poplatníků, určí konkrétní sazbu poplatku, ohlašovací povinnost ke vzniku a zániku poplatkové povinnosti, termín splatnosti a případné úlevy nebo osvobození od poplatku. U poplatku za užívání veřejného prostranství je nadále důležité přesně vymežit místa, která podléhají zpoplatnění.

Za zpracování obecně závazné vyhlášky zastupitelstvo obce však přímo neodpovídá. Návrh obecně závazné vyhlášky zpracuje na podnět zastupitelstva příslušný odbor, zabývající se správou místních poplatků.

⁵¹ MARKOVÁ, H.: *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*, Praha, Univerzita Karlova v Praze, 2008, 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8 strana 63

V případě statutárních měst se přihlédne k usnesení městských obvodů nebo částí. Jednotlivé městské obvody nebo části mohou požadovat územní konkretizaci daného poplatku, pokud je to možné. Např. u místního poplatku za užívání veřejného prostranství je zásadní vymezení zpoplatněného veřejného prostranství nebo u místního poplatku za povolení k vjezdu s motorovým vozidlem do vybraných míst a částí měst vyplývá místní diferenciací z podstaty poplatku. Jednotlivá zpoplatněná území nebo další možné územní specifikace, jako je třeba odlišná sazba poplatku od zbytku území, musí být určena na základě objektivních skutečností, nesmí být použita libovůle, jinak se obec vystavuje riziku vzniku diskriminačních ustanovení a obecně závazná vyhláška se tak dostane do rozporu se základními zásadami tvorby právních předpisů.

Při vypracovávání návrhu daný odbor spolupracuje s právním oddělením, aby se do návrhu nedostaly legislativní chyby, jako jsou nepřesné nebo rozporné termíny, nekonzistentní ustanovení. Návrh obecně závazné vyhlášky dále putuje do rady obce, kde rada obce rozhodne doporučit či nedoporučit projednání návrhu zastupitelstvu obce. Pokud nemá zastupitelstvo obce žádné pozměňovací návrhy nebo připomínky, schválí obecně závaznou vyhlášku v předloženém znění.

Při zpracování obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích musí obec zachovat nejen zákonnost, tj. soulad s ostatními právními předpisy, ale i formálně právní úpravu, kterou tento právní předpis vyžaduje. Obecně závazná vyhláška musí být terminologicky jasná, přesná a jednotná. V praxi to znamená, že musí především navazovat na již používané termíny v jiných právních předpisech a respektovat uznávaný význam slov nebo označení, které jsou v právním vědomí občanů.

Jako příklady nesprávně používané terminologie je možné uvést nahrazení pojmu „místo trvalého pobytu“ termínem „bydliště“, pojmu „rekreační pobyt“ termínem „rekreační ubytování“ atd. Jednotná terminologie je žádoucí z důvodu zachování právní jistoty a předejití vzniku nesprávné interpretace nebo snahy o obcházení obecně závazné vyhlášky. Stejně tak je důležité používat slova „obdobně“ nebo „přiměřeně“ v souladu se všeobecně uznávaným obsahem těchto slov. Použití slova „obdobně“ ve spojení s odkazem na jiné ustanovení téhož nebo jiného právního předpisu vyjadřuje, že toto ustanovení se vztahuje na všechny takto

upravené záležitosti v plném rozsahu. Slovo „přiměřeně“ s odkazem na jiné ustanovení vyjadřuje volnější vztah, bez stanovení rozsahu použití a postupu. Aplikace takového ustanovení vyhlášky se obvykle neobejde bez dodatečného výkladu.⁵²

Obecně právně neurčité pojmy nebo vícevýznamová slova se nedoporučují použít se v obecně závazné vyhlášce upravující konkrétní problematiku. Použití neurčitých právních pojmů je někdy žádoucí u obecných právních předpisů vysoko na žebříčku právní síly (mezinárodní smlouvy, deklarace, kodexy), ale nehodí se ve specifikaci správy místních poplatků. Obecně závazná vyhláška by měla být co možná nejvíce konkrétní, jasná a přehledná.

⁵² JIRÁSKOVÁ, Z., ŠNEBERKOVÁ, A.: Tvorba obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích. 1. vydání, Praha: Polygon, 2000, 79 s. ISBN 80-7273-006-1 strana 14 - 15

7. Obecně závazné vyhlášky města Plzně zavádějící místní poplatky

7.1. Obecně závazná vyhláška statutárního města Plzně č. 22/2004 o místním poplatku ze psů

Úřady městských obvodů, správci poplatku, uplatňují možnost výběru poplatku za držbu psa dle obecně závazné vyhlášky statutárního města Plzně č. 22/2004 o místním poplatku ze psů. Vyhláška byla upravována novelami č. 10/2007, 9/2010 a 2/2012. Zmocnění k vydání vyhlášky vyplývá z § 10 zákona č. 128/2000 Sb., o obcích v platném znění a zákona č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích v platném znění.

Poplatek platí držitelé, kteří mají trvalé bydliště nebo sídlo na území města Plzně ze psů starších šesti měsíců. Držitelé psa jsou povinni podat přihlášení k poplatku správci poplatku do 15 dnů od vzniku poplatkové povinnosti včetně všech skutečností, které mají vliv na výši poplatku tj. dokumenty prokazující osvobození od poplatku nebo nárok na sníženou sazbu. Pokud nastane změna ve skutečnostech, která má vliv na výši poplatku, je držitel povinen skutečnost ohlásit správci poplatku do 15 dnů. Osoba provozující útulek pro psy má na ohlášení 10 dní.

Poplatek ze psů se platí ze psů starších šesti měsíců. To znamená, že držitelé psa podají příznání k poplatku k datu následujícímu po dni, kdy pes nabyl stáří šesti měsíců. Například pokud se pes narodí 30. 4., podá jeho držitel příznání k poplatku 31. 10. a ne 30. 10. téhož roku.

Základní sazba poplatku se dělí podle kritéria místa trvalého pobytu fyzických osob nebo sídla právnických osob. V obecně závazné vyhlášce obec stanovuje základní sazbu 500 Kč za jednoho psa pro držitele s trvalým pobytem nebo sídlem v rodinném domě a sazbu 900 Kč pro držitele, kteří nemají trvalý pobyt nebo sídlo v rodinném domě, typicky bytové a panelové domy nebo nebytové prostory v případě právnických osob.

Zvýšená sazba za druhého a dalšího psa je stanovena jednotně na 1 500 Kč, nerozlišuje se podle místa trvalého pobytu nebo sídla. Podle obecně závazné vyhlášky platí snížená sazba pro držitele psa, kteří jsou poživitelem invalidního, starobního, vdovského, vdoveckého nebo sirotčího důchodu, pokud důchod nebo souběh více důchodu tvoří jediný zdroj příjmů držitele. Snížená sazba je stanovena na 200 Kč na prvního psa a 300 Kč za každého dalšího psa. Sníženou sazbu lze uplatnit jen v případě, že poplatník doloží příslušný stvrzující doklad.

Podle obecně závazné vyhlášky jsou od poplatku osvobozeny osoby nevidomé, bezmocné, osoby s těžkým zdravotním postižením, kteří jsou držitelé průkazu ZTP/P, osoby provádějící výcvik psů určených k doprovodu těchto osob, osoby provozující útulek pro ztracené nebo opuštěné psy, nebo osoby, kterým stanoví povinnost držení a používání psa zvláštní právní předpis. Dále jsou osvobozeni psi chovaní k vědeckým účelům, psi drženi Českým červeným křížem, psi sloužící Policii ČR, Městské policii, Vězeňské službě, pokud mají psi Osvědčení o způsobilosti psa, psi držení statutárním městem Plzeň a jím zřízených příspěvkových organizací. Poplatek dále neplatí držitelé, kteří převzali dotčeného psa z útulku provozovaného na území města Plzně, a to po dobu 12 kalendářních měsíců od okamžiku převzetí dotčeného psa z útulku provozovaného na území města Plzně; to však neplatí, převezme-li psa z útulku provozovaného na území města Plzně jeho původní držitel.

Poplatek také neplatí obecně prospěšné společnosti, občanská sdružení, církevní právnické osoby, nadace nebo nadační fondy, které mají svoje sídlo na území městského obvodu Plzeň 4 a svojí náplní činnosti plní veřejně prospěšné cíle pro občany města Plzně v oblasti sociálních služeb, nebo právnické osoby, které vychovávají psa pro účely kanisterapie či výchově slepeckých psů.

Poplatek se platí od měsíce vzniku poplatkové povinnosti za celý měsíc do měsíce zániku poplatkové povinnosti za celý měsíc. Poplatek za rok, ve kterém vzniká nebo zaniká poplatková povinnost, se vypočítá: příslušná sazba x 1/12 x počet započtených měsíců. Minimální poplatek za rok je určen na 50 Kč bez ohledu na výsledek výpočtu.

Jestliže nebudou poplatky zaplacený včas a ve správné výši, vyměří správce poplatku poplatek platebním výměrem. Správce poplatku může takový poplatek zvýšit až na trojnásobek. Navýšení poplatku je otázkou správního uvážení a je tedy třeba zvážit závažnost neplnění povinností plátce a případné zvýšení poplatku řádně zdůvodnit. Toto zvýšení je příslušenstvím poplatku, penále, úroky a pokuty podle daňového řádu se neuplatňují s výjimkou pořádkových pokut za nesplnění povinnosti nepeněžitě povahy.

7.2. Obecně závazná vyhláška statutárního města Plzně č. 2/2004 o místním poplatku za užívání veřejného prostranství

Statutární město Plzeň zavedlo místní poplatek za užívání veřejného prostranství obecně závaznou vyhláškou č. 2/2004. Vyhláška byla upravována novelami č. 7/2004, 10/2005, 16/2005, 9/2006, 8/2010, 4/2011, 1/2012, 8/2012, 8/2013, 6/2016 a 4/2017. Vzhledem k množství novel je vhodné uvažovat o novém vydání obecně závazné vyhlášky,

Poplatek za užívání veřejného prostranství se vybírá v souladu se zákonem o místních poplatcích za zvláštní užívání veřejného prostranství, kterým se rozumí provádění výkopových prací, umístění zařízení sloužících pro poskytování prodeje a služeb, pro umístění stavebních nebo reklamních zařízení, zařízení cirkusů, lunaparků a jiných obdobných atrakcí, umístění skládek, vyhrazení trvalého parkovacího místa a užívání tohoto prostranství pro kulturní, sportovní a reklamní akce nebo potřeby tvorby filmových a televizních děl.

Za veřejné prostranství se podle této vyhlášky považují všechna místa, která jsou určena k veřejnému užívání včetně přilehlé veřejně přístupné zeleně v zastavěném území až k hraně stavby či trvalému oplocení, dále pak stezky pro chodce a cyklisty, samostatné cyklistické stezky, obytné a pěší zóny, parkoviště, točky MHD, tramvajová tělesa, nástupní ostrůvky, odpočívky, obratiště. Jsou to pozemní komunikace (vozovky, chodníky, mosty, náměstí, podchody, nadchody, silniční zeleň apod.) a dále pak zejména nábřeží, venkovní schodiště u objektů, průchody, loubí, pasáže, městské parky a sady, veřejná zeleň na sídlišťích, tržiště a ostatní území uvedená v příloze č. 2 obecně závazné vyhlášky.

Obecně závazná vyhláška zakládá několik zvláštních zařízení sloužících pro poskytování prodeje pro možnost zavedení snížených sazeb těchto předmětů poplatku. V Čl. 1 odst. 3 obecně závazná vyhláška definuje předzahrádku a v Čl. 1 odst. 4 obecně závazná vyhláška definuje předsunuté prodejní místo. Předzahrádkou je vymezený prostor mimo provozovnu určenou k prodeji a poskytování služeb kolaudačním rozhodnutím podle zvláštního zákona, na kterém je provozována hostinská činnost.

Předzahrádka musí mít stejného provozovatele jako s ní související provozovna a musí s touto svým umístěním a funkčně souviset. Předsunuté prodejní místo je vymezený prostor mimo provozovnu určenou k prodeji kolaudačním rozhodnutím podle zvláštního zákona, na kterém se uskutečňuje prodej a poskytování služeb při použití prodejního zařízení. Předsunuté prodejní místo musí mít stejného provozovatele jako s ním související provozovna a musí s touto svým umístěním a funkčně souviset.

Předsunuté prodejní místo a předzahrádku obecně závazná vyhláška definuje proto, aby je mohla odlišit od ostatních prodejních zařízení a následně je zvýhodnit v Čl. 6 upravující sazby místního poplatku.

Ještě více zvýhodněny jsou v rámci místního poplatku předzahrádky, jejichž provozovatelé, resp. poplatníci, kteří se zapojují do projektu „Vlídne WC“. Klasická sazba za zařízení sloužící k prodeji je 8 – 22 Kč,- za metr čtvereční za každý započatý den záboru. Předzahrádky jsou zpoplatněny sazbou 5 Kč,- a předzahrádky zapojené do výše zmíněného projektu sazbou 2 Kč,-.

Projekt „Vlídne WC“ – je projekt, v rámci nějž podnikatelské subjekty poskytující služby v pohostinství umožní použití jimi provozovaných toalet třetím osobám a to bezplatně a ve stejném rozsahu, v jakém umožňují jejich využití svým zákazníkům. O zavedení projektu „Vlídne WC“ na území městského obvodu rozhodují orgány městských obvodů Plzeň 1 - 10.

Sazby poplatku jsou členěny podle doby záboru (do 10 dní, do 30dní a nad 30 dní), podle poplatkového období (duben – září, říjen – březen), podle předmětu

poplatku a podle zvolené lokality. Obecně závazná vyhláška rozděluje zpoplatněná místa veřejného prostranství na historické jádro města Plzně, lokální centra a místa mimo historické jádro města Plzně a lokální centra. Složitě rozčlenění sazeb místního poplatku za užívání veřejného prostranství vytváří občasné chyby v určení správné výše místního poplatku, ale je výsledkem snahy o co nejefektivnější správu místního poplatku, např. dlouhodobý zábor veřejného prostranství skládkou, kontejnerem nebo lešení je od 30. dne dražší, na druhou stranu dlouhodobý zábor zařízením sloužící k prodeji je naopak levnější.

Od poplatkové povinnosti jsou osvobozeni:

- osoby zdravotně postižené a občané těžce zdravotně postižení, jimž bylo vyhrazeno trvalé parkovací místo na veřejném prostranství,
- statutární město Plzeň včetně jeho orgánů a jím zřízených příspěvkových organizací,
- pořadatelé akcí pořádaných na veřejném prostranství bez vstupného, nebo pořadatelé akcí, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, s výjimkou akcí pořádaných na území městského obvodu Plzeň 1, Plzeň 2 - Slovany a Plzeň 3,
- svolavatelé veřejných shromáždění podle zákona o právu shromažďovacím,
- fyzické a právnické osoby, které před vstupem do nemovitosti, kterou vlastní nebo mají pronajatou, umístí na veřejném prostranství stojan na jízdní kola, který nemá znaky reklamy a jehož provedení, velikost a umístění nebude odporovat platným předpisům a bezpečnému provozu v daném místě,
- fyzické a právnické osoby, které užívají nemovitost tvořící veřejné prostranství pronajatou jim statutárním městem Plzeň,
- fyzické a právnické osoby, které nemovitost tvořící veřejné prostranství vlastní nebo ji mají právo užívat,
- fyzické a právnické osoby, které užívají nemovitost v majetku města Plzně tvořící veřejné prostranství a které mají uzavřenu smlouvu o smlouvě budoucí darovací, v níž se fyzická či právnická osoba zavazuje darovat technickou infrastrukturu vybudovanou na předmětných nemovitostech městu Plzni,

- Policie ČR, které bylo vyhrazeno trvalé parkovací místo na veřejném prostranství na území městského obvodu Plzeň 3,
- pořadatelé kulturních a sportovních akcí pořádaných na veřejném prostranství bez vstupného, nebo pořadatelé akcí, jejichž výtěžek je určen na charitativní a veřejně prospěšné účely, na území městského obvodu Plzeň 1, Plzeň 2 – Slovany a Plzeň 3,
- pořadatelé akcí pořádaných na území městského obvodu Plzeň 4 ve spolupráci s městským obvodem Plzeň 4 na základě vzájemně uzavřené smlouvy o spolupráci,
- obecně prospěšné společnosti, spolky, církevní právnické osoby, nadace a nadační fondy, které svojí náplní činnosti plní veřejně prospěšné cíle pro občany městského obvodu Plzeň 1, na území městského obvodu Plzeň 1,
- obecně prospěšné společnosti, spolky, církevní právnické osoby, nadace a nadační fondy, které svojí náplní činnosti plní veřejně prospěšné cíle pro občany městského obvodu Plzeň 2 - Slovany, na území městského obvodu Plzeň 2 – Slovany,
- fyzické a právnické osoby, které užívají veřejné prostranství podle čl. 6 odst. 6 a 7 za účelem plnění povinností vyplývajících ze smluvního vztahu se statutárním městem Plzeň,
- nadace a nadační fondy, u kterých je statutární město Plzeň zakladatelem,
- organizace Plzeň 2015, zapsaný ústav,
- fyzické a právnické osoby, které užívají veřejné prostranství na základě uzavřené platné smlouvy o spolupráci s organizací Plzeň 2015, zapsaný ústav na akce, u nichž dochází k zajištění udržitelnosti programové náplně projektu Plzeň – EHMK 2015.

Kompletní přehled osvobození jsem uvedl na ukázkou proto, abych upozornil na komplikovanost tohoto ustanovení. Některé body se vzájemně vylučují a musí se pro plné pochopení podstaty číst dohromady. Vzniklá zmatečnost ustanovení upravující osvobození od poplatkové povinnosti je částečně způsobena tím, že Plzeň je statutárním městem, a tak se na tvorbě osvobození nezávisle podílí jednotlivé městské obvody.

Ostatní ustanovení obecně závazné vyhlášky o místním poplatku za užívání veřejného prostranství je standardního charakteru a odpovídá zákonné předloze.

7.3. Obecně závazná vyhláška statutárního města Plzně č. 11/2003 o místním poplatku z ubytovací kapacity

Statutární město Plzeň zavedlo místní poplatek z ubytovací kapacity obecně závaznou vyhláškou č. 11/2003. Vyhláška byla upravována novelami č. 16/2004, 2/2010 a 2/2011.

Předmětem poplatku jsou využitá lůžka v zařízeních na území města Plzně určených k přechodnému ubytování za úplatu. Na slabinu tohoto poplatku spočívající v podmínce kolaudace objektu, ve kterém probíhá upravování, jako ubytovacího zařízení, jsem již upozorňoval v předchozí kapitole věnující se jednotlivým místním poplatkům.

Obecně závazná vyhláška stanovuje sazbu poplatku na jeho zákonem dané horní hranici šesti Kč. V ostatních ustanoveních se obecně závazná vyhláška přesně drží zákonných ustanovení, popisuje povinnost ubytovatele vést ubytovací knihu, osvobození i ohlašovací povinnost dle zákona o místních poplatcích. Poplatek z ubytovací kapacity je splatný pololetně do 15 dnů od uplynutí pololetí bez vyměření.

Tato obecně závazná vyhláška je na rozdíl od vyhlášky upravující poplatek za užívání veřejného prostranství pro poplatníky jednoduchá a snadno pochopitelná.

Tabulka počtu poplatníků místních poplatků ze psů, za užívání veřejného prostranství a místního poplatku z ubytovací kapacity:

Rok	Poplatek ze psů	Poplatek z ubytovací kapacity	Poplatek za užívání veř. prostranství
2014	11 820	158	1 066
2015	11 671	153	1 072
2016	11 455	152	1 139

8. Závěr

Při zkoumání právní úpravy místních poplatků a ze zkušeností z praxe v oblasti místních poplatků jsem došel k závěru, že je tento institut velice užitečný z regulativního a stimulačního hlediska např. u místního poplatku ze psů nebo místního poplatku za užívání veřejného prostranství. I když zákon o místních poplatcích udržuje maximální hranici sazeb místních poplatků dlouhodobě na nízké úrovni, poplatník se bude snažit působení místního poplatku minimalizovat nebo se mu úplně vyhnout. To se projeví např. úsporným záborem veřejného prostranství, snížení automobilové dopravy v historickém jádru města či obce nebo celkovým snížením počtu psů v bytových domech.

Na druhou stranu výnosy z místních poplatků nebo podíl na rozpočtu obcí mnohdy nejsou ohromující ve srovnání s jinými daňovými, nedaňovými, kapitálovými příjmy nebo celkovým rozpočtem dané obce. Pro představu výnosy z místních poplatků ve statutárním městě Plzeň činily za rok 2016 dvacet milionů korun, což je ve srovnání s celkovým příjmem více než šesti miliard poměrně málo. Samozřejmě existují výjimky např. obce, které mají zavedený místní poplatek za lázeňský nebo rekreační pobyt spolu s místním poplatkem z ubytovací kapacity, s vysokým podílem cestovního ruchu.

Místní poplatky považuji za velmi užitečný nástroj obcí, který jim dává možnost spravovat určité záležitosti místního charakteru, které by jiným způsobem regulovaly jen velmi obtížně. Menší či větší příspěvek do obecního rozpočtu minimálně poslouží jako částečné krytí nákladů na správu jednoho či více místních poplatků.

9. Cizojazyčné resumé – Abstract

Abstrakt:

Místní poplatky jsou svou povahou finančními povinnostmi občanů, které zakládá obec na základě zákonného zmocnění pomocí obecně závazných vyhlášek. Teoretická část této diplomové práce se bude zabývat popisem a právní úpravou jednotlivých místních poplatků, které mají obce možnost zavést a dále budou uvedeny náležitosti místních poplatků. V praktické části autor analyzuje příjmy z poplatků a jejich funkce v Plzni. Závěrem byla provedena analýza jednotlivých obecně závazných vyhlášek.

Klíčová slova:

Místní poplatky, samostatná působnost, přenesená působnost, zákon o místních poplatcích, obecně závazná vyhláška, daňový řád, obec

Abstract:

Local fees are by nature the financial duties of citizens, which municipality establishes by generally binding decrees pursuant to statutory authorization. The theoretical part of this thesis is focused on description and legal regulations of particular local fees, which could be implemented by a local municipality. The requirements of each local fee is shown too. In the practical part, the author analyzes charge revenues and their functions in Pilsen. The analysis of particular general obligatory regulations is performed in the end of this thesis.

Keywords:

Local fees, independent authority, figurative authority, the law of local fees, general obligatory regulations, tax code, municipality

10. Seznam použitých zdrojů

BŘEŇ, J.: *Základní charakteristika veřejné správy: skripta*, 2. vydání. Praha: Institut pro veřejnou správu 2014, 104 s. ISBN 978-80-86976-29-7

ČERNOHORSKÝ, J., TEPLÝ, P.: *Základy financí*, 1. vydání, Praha, Grada Publishing, a.s., 2011 ISBN 978-80-247-3669-3

JIRÁSKOVÁ, Z., ŠNEBERKOVÁ, A.: *Místní poplatky v praxi*, 2. vydání, Praha: Polygon, 2002, 180 s. ISBN 80-7273-072-X

JIRÁSKOVÁ, Z., ŠNEBERKOVÁ, A.: *Tvorba obecně závazné vyhlášky o místních poplatcích*. 1. vydání, Praha: Polygon, 2000, 79 s. ISBN 80-7273-006-1

KADEČKA, S.: *Zákon o místních poplatcích a předpisy související. Komentář*. 1. vydání. Praha, C. H. Beck, 2005, 427 s. ISBN 80-7179-918-1

MARKOVÁ, H.: *Finanční hospodaření územních samosprávných celků*, Praha, Univerzita Karlova v Praze, 2008, 152 s. ISBN 978-80-87146-08-8

MATĚJKOVÁ, L., PEŠKOVÁ, A.: *Doporučení pro obce a města, Obecní daně (místní poplatky, daň z nemovitostí, poplatek za komunální odpad.)* 2. vydání Praha: Kancelář veřejného ochránce práv, Ministerstvo vnitra, 2010, 159 s. ISBN 978-80-254-6259-1

NOVOTNÝ, V., KLÍMA, K., DUDOR, L.: *Veřejná správa v zemích Visegrádské čtyřky*. Praha: Leges, 2017, 192 s. ISBN 978-80-7502-215-8

PELC, V.: *Místní poplatky*, 2. vydání. Praha, C. H. Beck 2013, 222 s. ISBN 978-80-7400-454-4

PEKOVÁ, J.: *Finance územní samosprávy: teorie a praxe v ČR*. 1. vydání. Praha, Wolters Kluwer ČR 2011 ISBN 978-80-7357-614-1

PROVAZNÍKOVÁ, R.: *Financování měst, obcí a regionů, teorie a praxe*, 3. vydání. Praha, Grada Publishing, a.s., 2015 ISBN 978-80-247-5608-0

PRŮCHA, P.: *Místní správa*, 1. vydání. Brno, Masarykova universita 2011, 276 s. ISBN978-80-210-5590-2

TĚŽKÝ, V., JANTOŽ, M., SIUDA, K.: *Zákon o místních poplatcích. komentář*. 1. vydání, Praha: Woltes Kluwer ČR, 2016, 232 s. ISBN 978-80-7552-453-9

ZÁKON č. 565/1990 Sb., o místních poplatcích, v platném znění

ZÁKON č. 128/2000 Sb., o obcích, v platném znění

OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA č. 22/2004, statutárního města Plzeň, o místním poplatku ze psů

OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA č. 6/2011, statutárního města Plzeň, o místním poplatku z ubytovací kapacity

OBECNĚ ZÁVAZNÁ VYHLÁŠKA č. 2/2004, statutárního města Plzeň, o místním poplatku z užívání veřejného prostranství

ASPI, 2017, Wolters Kluwer ČR, a. s.

Monitor. státní pokladna. cz [online]. 27. 3. 2015 [cit. 2015-03-27]. Dostupné z: <http://monitor.statnipokladna.cz/2016/>